

MEILAHDEN SAIRAALA-ALUE

RAKENNUSHISTORIASELVITYS

ASEMAKAVAMUUTOKSEN RINNAKKAISKONSULTTITYÖTÄ VARTEN

LUONNOS 25.9.2012

SANNA IHATSU
VIRTA-PALASTE-LEINONEN ARKKITEHDIT OY

MEILAHDEN SAIRAALA-ALUE

RAKENNUSHISTORIASELVITYS

ASEMAKAVAMUUTOKSEN RINNAKKAISKONSULTTITYÖTÄ VARTEN

LUONNOS 25.9.2012

SANNA IHATSU
VIRTA-PALASTE-LEINONEN ARKKITEHDIT OY

Tilaja:

HUS-Tilakeskus,

tilaajan edustaja arkkitehti Salla Itäaho

Tekijä:

arkkitehti Sanna Ihatsu

Virta-Palaste-Leinonen Arkkitehdit Oy

25.9.2012

1. SISÄLLYS

1. SISÄLLYS	5	6. ALUEEN NYKYTILANNE	32
2. JOHDANTO	7	6.1 Alueen nykyinen suojelustatus	32
3. MEILAHDEN SAIRAALA-ALUEEN RAKENTAMISEN HISTORIAA	9	6.2 Alueen aidat, puistot ja terassit	32
3.1 Yliopistoklinikoiden sijoittuminen Meilahden	9	7. LISÄRAKENTAMISEN SELVITYSALUEIDEN SUOJELUARVOJA	37
3.2 Alueen suunnittelu ja rakentaminen 1930-luvulta 1950-luvulle	11	7.1 Alue 1	37
3.3 Hyksin perustaminen ja alueen rakentaminen 1960-luvulla	19	7.2 Alue 2	38
3.4 Täydennysrakentamisen vuodet 1970-80-luvuilla	21	7.3 Alue 3	38
3.5 Lisärakentamisen vuodet 1990-2010	21	7.4 Alue 4	38
4. SAIRAALARAKENTAMISEN KEHITTYMINEN	27	7.5 Alue 5	39
5. KAAVALLINEN TARKASTELU	28	7.6 Alue 6	39
5.1 Alueen liittyminen ympäristöönsä Haartmanin- ja Tukholmankadun puolelta	28	7.7 Alue 7	40
5.2 Alueen liittyminen ympäristöönsä Paciuksenkadun puolelta	28	8. YHTEENVETO	41
5.3 Alueen liittyminen ympäristöönsä Stenbäckinkadun puolelta	29	9. KÄYTETYT LÄHTEET	42
		9.1 Arkistolähteitä	42
		9.2 Kirjallisuuslähteitä	42
		9.3 Artikkelit, lehdet, muistiot	42
		9.4 Sähköiset lähteet	42
		10. PERUSTIEDOT ALUEEN RAKENNUKSISTA	43

Kannen kuva: Ilmakuva Meilahden alueesta 1940-50-lukujen vaihteesta. Juhani Bruunin aineisto, NKL.

2. JOHDANTO

Tämän selvityksen tarkoituksena on palvella syksyllä 2012 käynnistettävän Meilahden asemakaavan muutoksen rinnakkaiskonsulttityön tarpeita. Selvityksen tavoitteena on kertoa suunnittelijoille alueen kaavoituksen kehityksestä ja suunnittelun historiasta sekä antaa riittävät pohjatiedot alueen rakennushistoriallisten ja kaupunkikuvallisten arvojen huomioimiseen.

Tätä selvitystä täydennetään tarpeellisilta osin hankkeen edetessä, jotta se antaa kaavasuunnittelulle ja kaavoituksen viranomaisten päätöksenteolle tarvittavat pohjatiedot alueen rakennushistoriasta ja historiallisista arvoista.

Selvityksen päälähteenä on käytetty alueen historiallisia asemakaavoja sekä Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkistossa olevia sairaalarakennusten pääpiirustuksia. Selvitykseen on myös koottu tietoja Helsingin kaupungin museon inventointikorteista sekä sairaala-alueen inventointia varten kootusta aineistosta. Yhtenä arkistolähteenä on käytetty myös Naistenklinikan arkistoa.

Piirustusaineistoa on kerätty mm. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston arkistosta, Kansallisarkiston Rakennushallituksen piirustuskoelmasta sekä Arkkitehtilehdistä. Historiallista valokuva-aineistoa on kerätty mm. Naistenklinikan valokuva-arkistosta.

Valokuvat, joissa ei ole lähdeviitettä ovat tämän selvityksen tekijän ottamia. Nimeämättömät kaaviot ovat selvityksen tekijän laatimia.

Selvityksen teossa on hyödynnetty Sanna Ihat-sun vuonna 2011 tekemän Naistenklinikan rakennushistoriaselvityksen tietoja.

Vuonna 1913 Keisari Nikolai II antoi Romanov-suvun 300-vuotisriemujuhlan johdosta manifestin, jossa määrättiin Suomen valtion rahastosta 10 miljoonaa maamme sairaalalaitoksen uudistamiseen. Manifestiin liittyi määräys, jonka mukaan varoilla rakennetut sairaalat on mainittava rakennetun Romanov-suvun kunniaksi. Näillä varoilla alettiin Meilahden sairaala-alueelle toteuttaa myös Syfilo-dermatologista klinikkaa. Kansalaissota keskeytti työt, mutta kivet käytettiin hyödyksi Naistenklinikan kivijalkaa rakennettaessa.¹ Kuvassa syfilo-dermatologisen klinikan kivijalka vuonna 1932. Kuva Wichmannin albumi, NKL.

¹ Kaija Pakkala, Meilahden ensimmäiset

3. MEILAHDEN SAIRAALA-ALUEEN RAKENTAMISEN HISTORIAA

Helsingin yleinen sairaala perustettiin vuonna 1861 palvelemaan Uudenmaan läänin sairaanhoitoa ja lääketieteen opiskelijoiden käytännön opetusta. Aluksi sen laitokset sijaitsivat hajallaan eri puolilla Helsinkiä. 1900-luvun alussa alettiin tulla siihen tulokseen, että Helsingin yliopistolle ei voitaisi saada kunnollisia sairaaloita ja oppilaitoksia vanhoja laitoksia korjaamalla tai laajentamalla, vaan kiinteään yhteistoiminnan aikaansaamiseksi yliopistoklinikat ja lääketieteellisten tietopuoliset laitokset tulisi yhdistää samalle alueelle.²

3.1 Yliopistoklinikoiden sijoittumisen Meilahteen

Uudelle klinikka-alueelle etsittiin sopivaa paikkaa. Eräänä vaihtoehtona pidettiin eläintarhan aluetta.³ Tonttikysymys ratkesi, kun kaupunki tarjosi 10 hehtaarin laajuista kallioista aluetta Meilahden entisen rälsstitilan eteläreunalta ja valtio lunasti alueen keisari Nikolai II päätöksellä huhtikuussa 1909.⁴

Helsingin yleisen sairaalan hallitus, lääkintöhallitus ja yleisten rakennusten ylihallitus laativat yhteistyössä suunnitelmia⁵ ja sairaala-alueen

rakentamista varten perustetun rakennuskomitean arkkitehti Magnus Schjerfbeck laati sairaala-alueelle ensimmäisen asemakaavan vuonna 1909. Sijoittelusuunnitelmia tekivät myös arkkitehdit Onni Tarjanne (Törnqvist), Eliel Saarinen sekä Lars Sonck. Lisäksi käytettiin ulkomaisia sairaalasuunnittelun asiantuntijoita (arkkitehdit Martin Borch ja Thure Stenberg). Suunnitelmat perustuivat paviljonkijärjestelmään, jossa eri toiminnot sijaitsivat eri rakennuksissa.⁶

Sairaala-alueen suunnitelmien toteuttaminen aloitettiin vuonna 1914, mutta rakennustyöt keskeytyivät I Maailmansodan alkaessa, kun rakennuksista oli rakennettu vain Schjerfbeckin suunnittelemat talousrakennus (nykyinen **palvelukeskus**) ja lämpökeskus (myöhemmin ambulanssi-, nykyisin **kiinteistöhuoltorakennus**). Schjerfbeckin suunnitteleman Syfilo-dermatologisen eli iho- ja sukupuolitautilin klinikan toteuttaminen jäi kivijalkaan.⁷

I Maailmansodan loputtua, alueen sairaalarakentamista ryhdyttiin valmistelemaan uudelleen ja samalla suunnitelmia uudenaikaistettiin. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehti

Naistenklinikan potilaille valmistettiin ruoka vanhasa talousrakennuksessa, jonka keittiö varustettiin ja korjattiin Naistenklinikan rakennustöiden yhteydessä. Talousrakennuksessa sijaitsi myös pesula. Ruoka ja pyykit kuljetettiin tunnelia pitkin Naistenklinikalle ja sieltä edelleen hisseillä osastoille. Etualalla näkyy Naistenklinikan takana ollut tenniskenttä. Kuvat Wichmannien albumi, NKL.

2 Henttonen; Kansakunnan parhaaksi, s.202-204

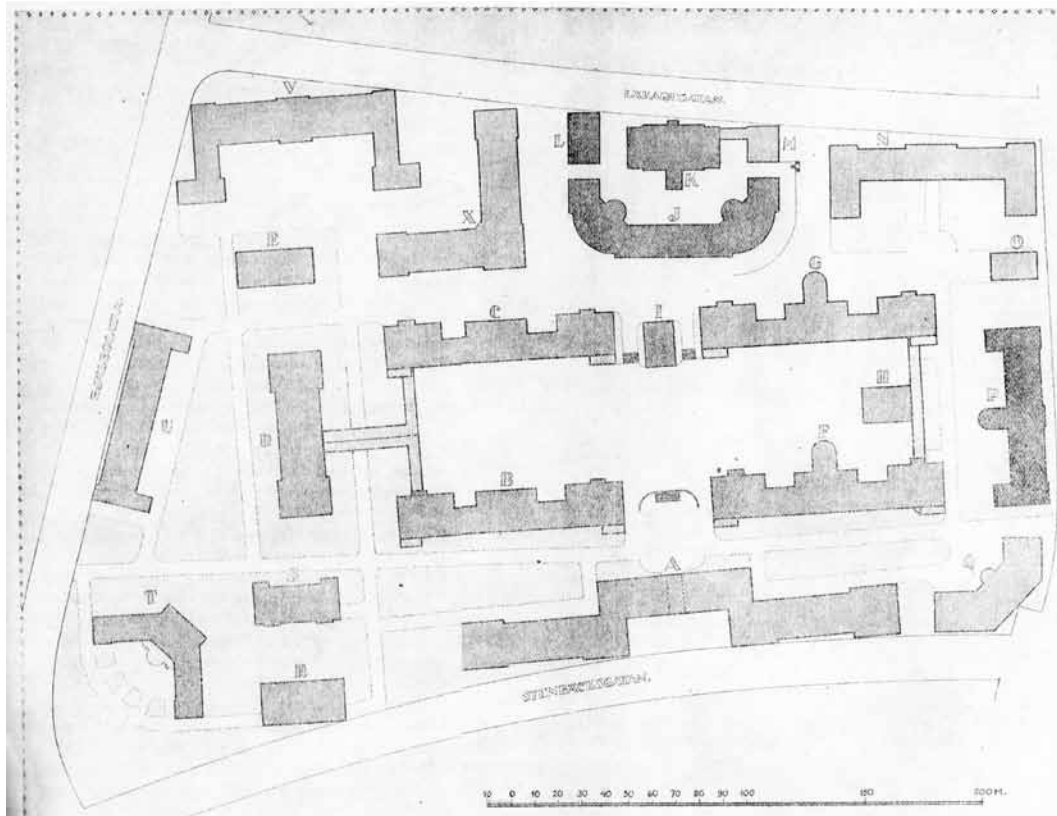
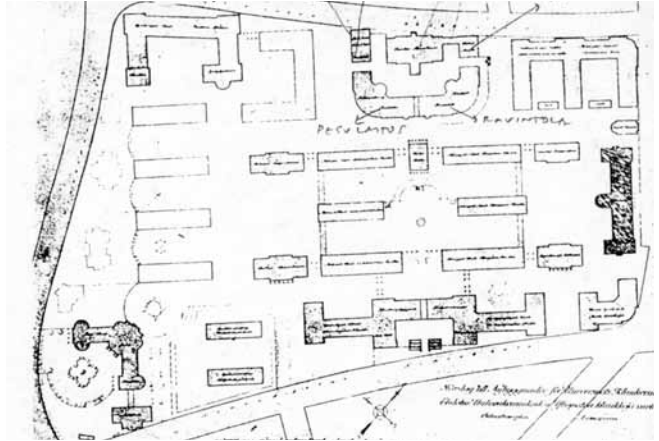
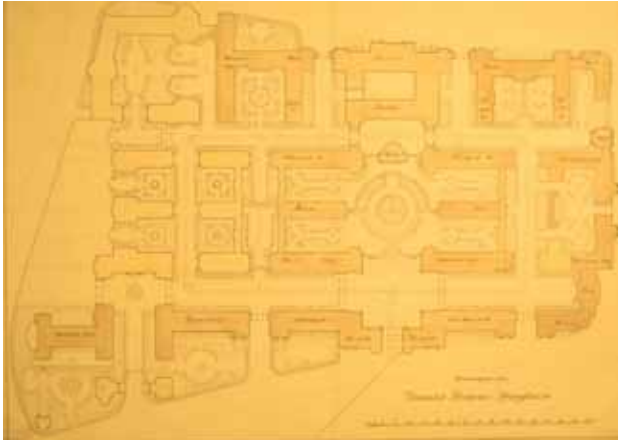
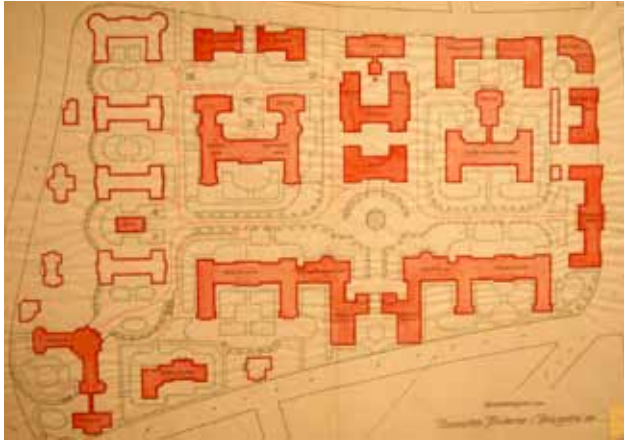
3 RakH II lea 88:1-3

4 Komiteamietintö N:o 11 1926. Mattila Helena, Meilahden sairaala-alue, muistio 15.9.1997, Helsingin kaupungin museo

5 Komiteamietintö N:o 11 1926

6 MV RKY Meilahden sairaala-alue. Mattila Helena, Meilahden sairaala-alue, muistio 15.9.1997, Helsingin kaupungin museo

7 Henttonen; Kansakunnan parhaaksi, s.204

HELSINGFORSKAMMAREN
 MEDDELAR HÄRVED
 DEN 18 JUNI 1919
 FÖRSLAG TILL BYGGNADEN
 MED FÖLJANDE BESKRIVNING
 AV FÖRSLAGETS INHÅLL
 OCH ÖFRIGT VÄSENTLIGT
 HÄRVED.

1. HÖRSAL
 2. FÖRELÄSNINGSLOKAL
 3. LABORATORIER
 4. KONTOR
 5. BOKRESEKONDE
 6. BOKRESEKONDE
 7. BOKRESEKONDE
 8. BOKRESEKONDE
 9. BOKRESEKONDE
 10. BOKRESEKONDE
 11. BOKRESEKONDE
 12. BOKRESEKONDE
 13. BOKRESEKONDE
 14. BOKRESEKONDE
 15. BOKRESEKONDE
 16. BOKRESEKONDE
 17. BOKRESEKONDE
 18. BOKRESEKONDE
 19. BOKRESEKONDE
 20. BOKRESEKONDE
 21. BOKRESEKONDE
 22. BOKRESEKONDE
 23. BOKRESEKONDE
 24. BOKRESEKONDE
 25. BOKRESEKONDE
 26. BOKRESEKONDE
 27. BOKRESEKONDE
 28. BOKRESEKONDE
 29. BOKRESEKONDE
 30. BOKRESEKONDE
 31. BOKRESEKONDE
 32. BOKRESEKONDE
 33. BOKRESEKONDE
 34. BOKRESEKONDE
 35. BOKRESEKONDE
 36. BOKRESEKONDE
 37. BOKRESEKONDE
 38. BOKRESEKONDE
 39. BOKRESEKONDE
 40. BOKRESEKONDE
 41. BOKRESEKONDE
 42. BOKRESEKONDE
 43. BOKRESEKONDE
 44. BOKRESEKONDE
 45. BOKRESEKONDE
 46. BOKRESEKONDE
 47. BOKRESEKONDE
 48. BOKRESEKONDE
 49. BOKRESEKONDE
 50. BOKRESEKONDE
 51. BOKRESEKONDE
 52. BOKRESEKONDE
 53. BOKRESEKONDE
 54. BOKRESEKONDE
 55. BOKRESEKONDE
 56. BOKRESEKONDE
 57. BOKRESEKONDE
 58. BOKRESEKONDE
 59. BOKRESEKONDE
 60. BOKRESEKONDE
 61. BOKRESEKONDE
 62. BOKRESEKONDE
 63. BOKRESEKONDE
 64. BOKRESEKONDE
 65. BOKRESEKONDE
 66. BOKRESEKONDE
 67. BOKRESEKONDE
 68. BOKRESEKONDE
 69. BOKRESEKONDE
 70. BOKRESEKONDE
 71. BOKRESEKONDE
 72. BOKRESEKONDE
 73. BOKRESEKONDE
 74. BOKRESEKONDE
 75. BOKRESEKONDE
 76. BOKRESEKONDE
 77. BOKRESEKONDE
 78. BOKRESEKONDE
 79. BOKRESEKONDE
 80. BOKRESEKONDE
 81. BOKRESEKONDE
 82. BOKRESEKONDE
 83. BOKRESEKONDE
 84. BOKRESEKONDE
 85. BOKRESEKONDE
 86. BOKRESEKONDE
 87. BOKRESEKONDE
 88. BOKRESEKONDE
 89. BOKRESEKONDE
 90. BOKRESEKONDE
 91. BOKRESEKONDE
 92. BOKRESEKONDE
 93. BOKRESEKONDE
 94. BOKRESEKONDE
 95. BOKRESEKONDE
 96. BOKRESEKONDE
 97. BOKRESEKONDE
 98. BOKRESEKONDE
 99. BOKRESEKONDE
 100. BOKRESEKONDE

Helsingfors 1919
 Erik Strand

Aluksi aluesuunnittelu keskittyi nykyisen sairaalakorttelin eteläosaan, suunnitellun Lääkärikadun eteläpuolelle. Suunnitelmat edustivat paviljonkisairaala-ajattelua.

Ylhäällä vasemmalla Magnus Schjerfbeckin suunnitelma Helsingin yleisen sairaalan sijoittamisesta Meilahden alueelle vuodelta 1911. KA RakH II lea 115.

Ylhäällä keskellä Eliel Saarisen suunnitelma Helsingin yleisen sairaalan sijoittamisesta Meilahden alueelle vuodelta 1911. KA RakH II lea 115.

Ylhäällä oikealla Magnus Schjerfbeckin vuonna 1912 laatima asemakaava. Helsingin Lääkärilehti, Helsingin Lääkäriyhdistys 1964.

E.A. Kranckin vuonna 1919 laatima asemakaava oli edelleen paviljonkijärjestelmää noudattava. Finska Läkärsällskapets Handlingar, januari-februarihäftet, 1920.

8 Mattila Helena, Meilahden sairaala-alue, muistio 15.9.1997, Helsingin kaupunginmuseo. Finska Läkärsällskapets Handlingar 1920

9 Komiteamietintö N:o 11 1926

10 Komiteamietintö 7/1933

11 Komiteamietintö N:o 11 1926

E.A. Kranck laati alueelle uuden, edelleen paviljonkijärjestelmään perustuvan asemakaavan vuonna 1919. Samalla hän teki alustavan suunnitelman myös synnytys- ja naistensairaala varten. Lääketieteellinen tiedekunta hyväksyi suunnitelmat sillä ehdolla, että myös klinikka-alueelle varattaisiin lisää tilaa alueen ulkopuolelta. Lisätonttikysymystä ei saatu ratkaistua.⁸

Yliopistoklinikoiden rakentamista jarrutti I Maailmansodan ja ratkaisemattoman tonttikysymyksen lisäksi myös se, että yhteistyökuvioita Helsingin kaupungin ja valtion välillä ei saatu ratkaistua. Myös se, että lääketieteellinen tiedekunta oli saanut käyttöönsä entisen venäläisen sotilassairaalan tiloja, oli helpottanut tilanahtautta ja Kranckin suunnitelmat jäivät toteuttamatta.⁹ Rakennuspäätös Naistenklinikoiden rakentamisesta Meilahden tontille tehtiin ennen kuin päätös Helsingin yliopistollisen keskussairaalan paikasta oli varmistunut. Vielä vuonna 1933 komitea päätyi esittämään Helsingin keskussairaalan rakentamista Turuntien (nyk. Mannerheimintien) toiselle puolelle, Urheilukadun varteen. Sinne esitettiin myös viimeisessä vaiheessa eli vuonna 1951 rakennettavaksi naistentautien sairaala ja synnytyslaitos, johon saakka arveltiin rakenteilla olevan Naistenklinikoiden kapasiteetin riittävän.¹⁰

3.2 Alueen suunnittelu ja rakentaminen 1930-luvulta 1950-luvulle

Vaikka Meilahden uudesta sairaala-alueesta oli tehty lukuisia aluesuunnitelmia, niin sen ensimmäinen varsinainen sairaalarakennus rakennettiin aivan eri paikkaan, kuin mitä aluesuunnitelmassa oli esitetty. Niissä synnytys ja naistentautien klinikka oli sijoitettu tontin länsikulmalle, nykyisen Meilahden tornisairaalan vuodeosastojen paikalle. Kuitenkin **Naistenklinikka** sijoitettiin tontin itäkulmaan. Suunnitelmista poikkeava sijoitus johtui siitä, että vuoden 1926 lääkäreistä koostuva komitea oli esittänyt, että mikäli yhteistyötä ei saada Helsingin ja valtion välille syntymään, tulisi obstetris-gynekologinen sairaala kuitenkin rakentaa. Silloin se tulisi sijoittaa mahdollisimman lähelle jo olemassa olevaa talousrakennusta, mutta myös lähelle tontin rajaa, jolloin se vaikeuttaisi tulevaisuudessa mahdollisimman vähän muiden klinikoiden sijoittelua.¹¹

Naistenklinikoiden arkkitehti Jussi Paatela päätyi siirtämään Naistenklinikoiden paikan länsikulmasta tontin itäreunalle koska sairaalatontin laajeneminen luoteissuuntaan oli ollut esillä. Silloin aiemmissa aluesuunnitelmissa esitetty paikka olisikin jäänyt tontin keskelle, rajoittaen rakentamista jatkossa. Lisäksi sairaala oli järkevää sijoittaa kiinni katuun, jotta kulkuyhteys synnyttämään tuleville olisi mahdollisimman nopea.

Täysin itäkulmaan, Stenbäckinkadun varteen, klinikkaa ei kuitenkaan sijoitettu, vaikka siellä se olisi mahdollistanut hyvät kulkuyhteydet ja jättänyt suurimman mahdollisen rakennusalan tuleville rakennuksille. Tällöin kuitenkin etäisyys jo olemassa olevaan talousrakennukseen olisi ollut liian pitkä.

Vuonna 1939 valmistui entinen sairaanhoitajataropisto eli nykyinen **Metropolia ammattikorkeakoulun terveydenhuolto-oppilaitos** arkkitehti Uno Ullbergin suunnitelmien mukaan Tukholmankadun ja Paciuksenkadun kulmaan. Pohjakaavaltaan U:n muotoiseen, rapattuun rakennukseen sijoittuivat opetustilat ja opiskelija-asunnot. Vuonna 1933 Jussi Paatela oli aluesuunnitelmassaan esittänyt kulmukseen umpikorttelirakennuksen. Uno Ullberg taas esitti noin vuonna 1936 laatimassa aluesuunnitelmassa, että paikalle tulisi länteen avautuva U:n mallinen Psykiatrian poliklinikka, mutta vuoden 1938 aluesuunnitelmassa hän päätyi ratkaisuun, jossa U avautuukin etelään ja sen sivusakarot olisivat osa Tukholmankadun varteen sijoittuvien lamellien sarjaa.¹² Terveydenhuolto-oppilaitos sijaitsee omalla tontillaan, mutta samassa Meilahden sairaala-alueen korttelissa muiden sairaalarakennusten kanssa.

Sairaanhoitajataropiston jälkeen vuonna 1946 on valmistunut Uno Ullbergin ja Erkki Linna-

salmen suunnittelema Lastenklinitikka. Myös Lastenklinikan sijoittelu tontille poikkesi Jussi Paatelan laatimasta sijoitteluluonnoksesta. Paatela oli suunnitellut Naistenklinikan pariaksi sen peilikuvana etelän puolelle sijoitettavan sairaalablokin. Aluksi Uno Ullberg luonnosteli rakennettavan Lastenklinikan Paatelan esittämälle paikalle, mutta rakennuksen muoto oli vapaampi, sairaalan keskiosan ollessa kaareva, kuten Naistenklinikan esikuvana toimineen Leipzigin sairaalan keskiosakin oli. Myöhemmin Ullberg siirsi Lastenklinikan aivan tontin eteläkärkeen, paikkaan johon aiemmin oli suunniteltu rakennettavan asuntoloita.¹³

Silmä- ja korvaklinikkaa eli nykyistä **Silmä-korvasairaala**a alettiin suunnitella, kun eduskunta vuonna 1938 myönsi rahoituksen sen suunnitteluun. Suunnittelijaksi valittiin Jussi Paatela. Rakentaminen kuitenkin pitkittyi sodan vuoksi ja klinikka valmistui lopulta vasta tammikuussa 1951.¹⁴ Rakennus sijoittuu Uno Ullbergin vuonna 1938 laatimaa kaavaa mukailleen, paikkaan josta kaavassa on suunniteltu alkamaan tosiinsa liittyvien klinikkarakennusten sarja.

1930-50-luvuilla oli Helsingissä mittava asuntopula. Sitä helpottamaan rakennettiin ensin hoitajattarien asuntola, jonka nykyinen nimi on Tukholmankatu 8F, vuonna 1949. Sekin sijoittui Ullbergin vuonna 1938 laatiman kaavan mukai-

selle paikalle. Rakennuksen suunnitteli Jussi Paatela ja se edustaa aikansa funktionaalista asuntosuunnittelua. Jussi Paatela suunnitteli ensimmäisen asuinrakennuksen polveilevaksi rakennusmassaksi Ulbergin vanhemman aluesuunnitelman mukaisesti. Veli Paatelan suunnittelemat asuntolarakennukset, jotka nykyisin sijaitsevat osana Biomedicum 2 - rakennusta rakennettiin vuosina 1954-1958. Veli Paatela sijoitti pistemäiset kerrostalot alueelle, johon Ullberg oli suunnitellut lamellimaiset asuntolarakennukset.

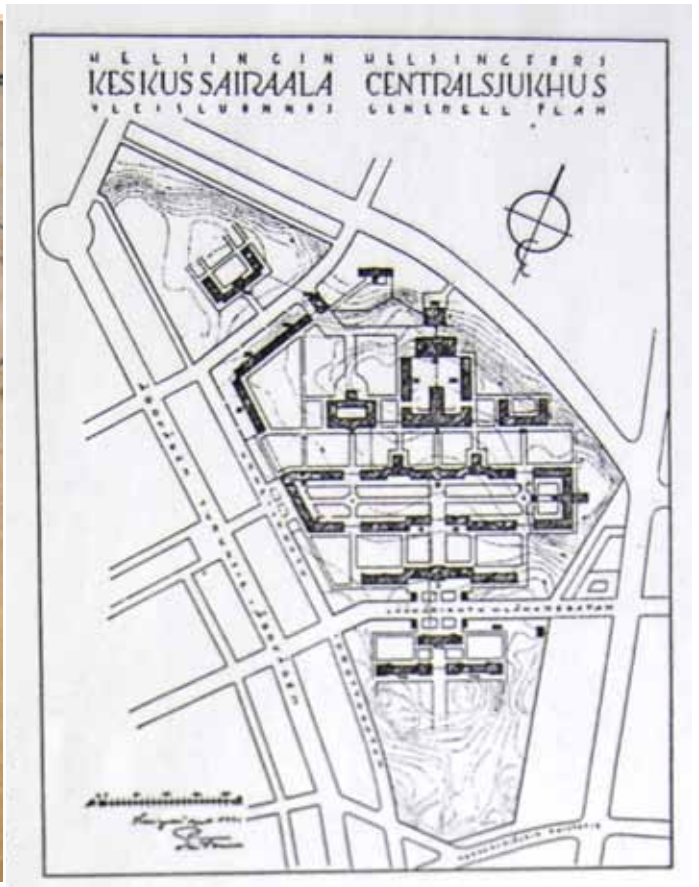
Valmistuessaan Naistenklinitikka oli ensimmäinen varsinainen sairaalarakennus Meilahden alueella. Ennen Naistenklinitikkaa sinne oli valmistunut talousrakennus ja pannuhuone. Kuva Foto Roos, Wichmannien albumi, NKL.

12 Helsingin kaupunginmuseon inventointikortit, Paatelan ja Ullbergin suunnitelmat

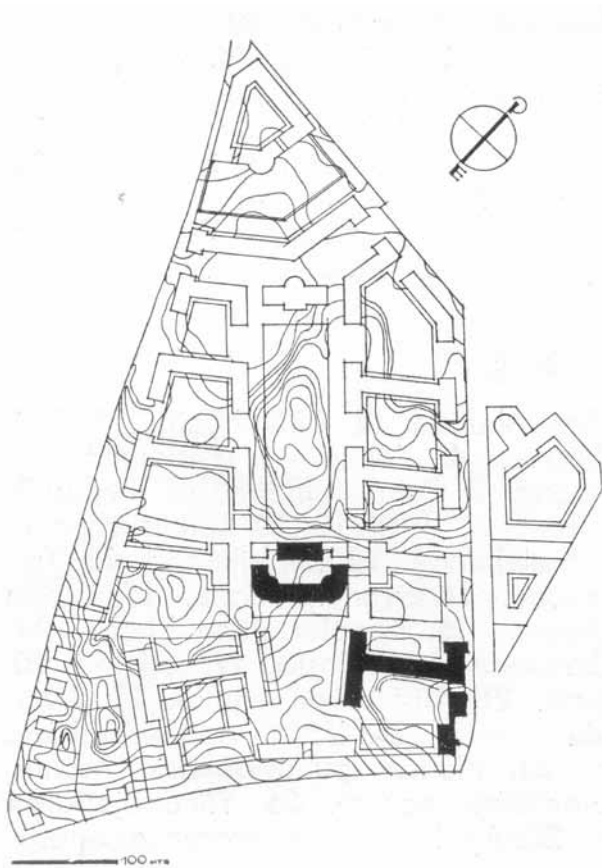
13 Ihatsu NKL RHS. Paatelan ja Ullbergin suunnitelmat

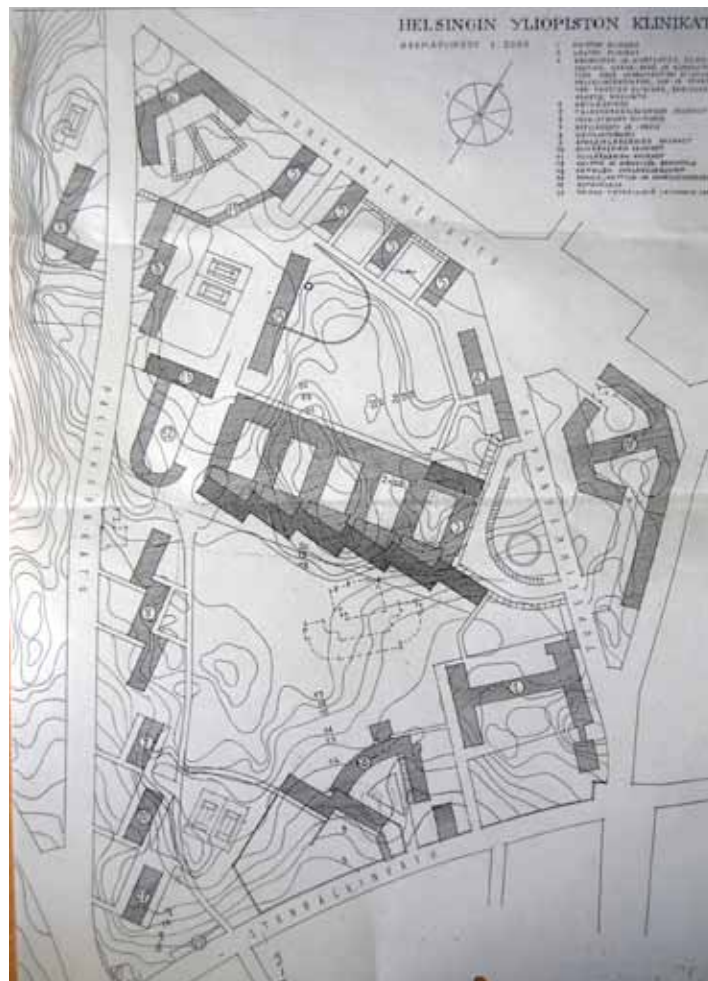
▲ Birger Brunilan luonnoksessa vuonna 1917 oli esitetty suuren Yliopiston kampusalueen rakentamista Meilahteen. KSV:n piirustusarkisto.

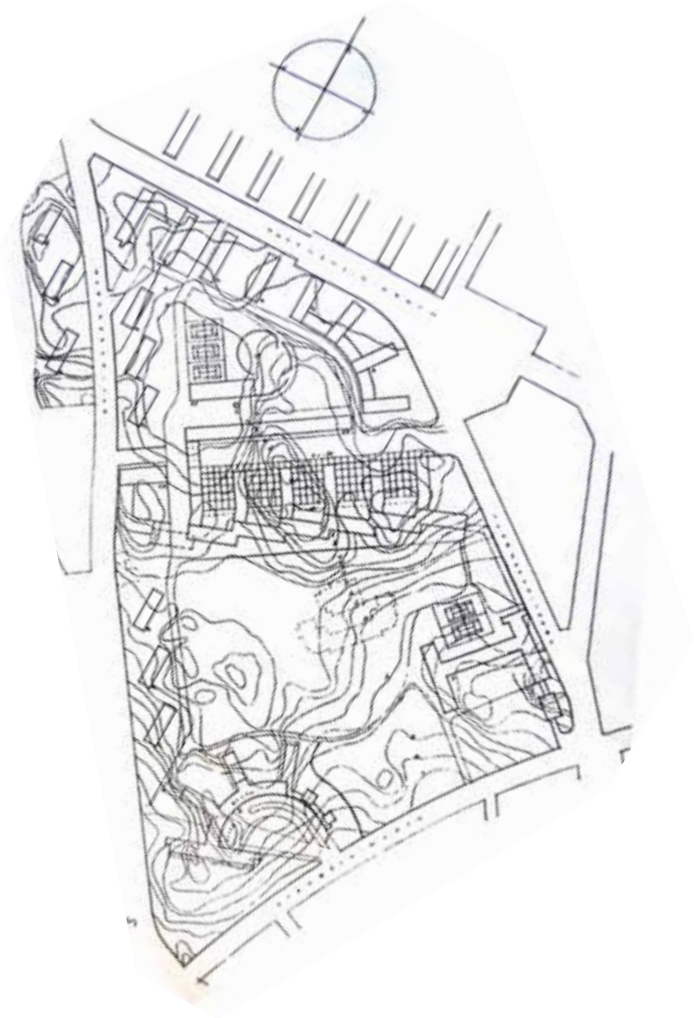
▲ Eino Forsmanin 1930-luvun alussa laatimassa alue-suunnitelmassa suurin osa klinikoista sijoittuu suunnitellun Lääkärinkadun pohjoispuolelle. Arkkitehti-lehti 1933 s. 24.

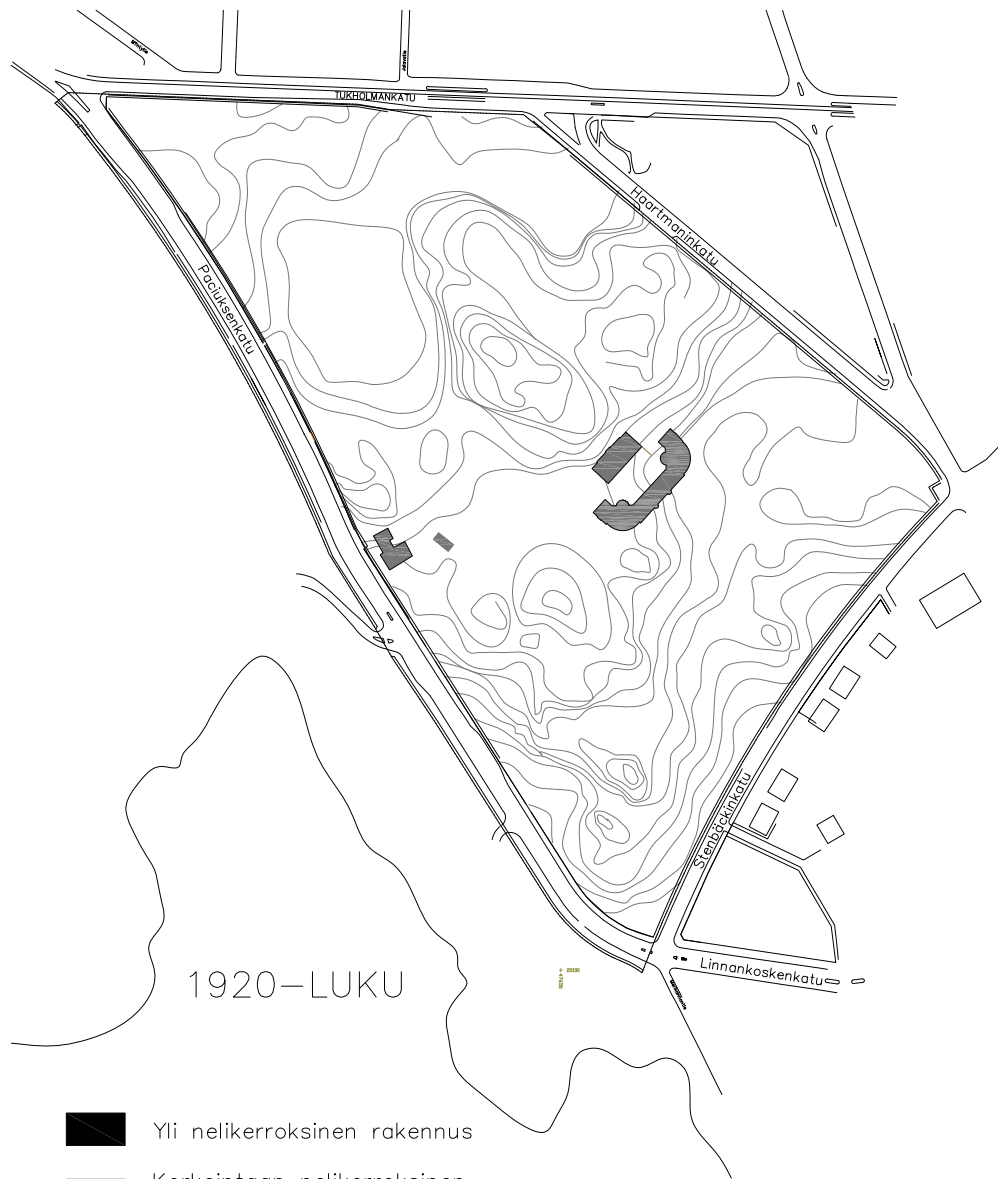
▲
Jussi Paatelan Arkkitehtilehdessä vuonna 1934 julkaistussa aluesuunnitelmassa on sijoitettu sairaalarakennukset nykyisen sairaala-alueen kortteliin. Myös Haartmaninkadun toiselta puolelta on varattu alueita sairaalatoimintojen käyttöön.

▲
Uno Ullbergin aluesuunnitelma 1930-luvun puolivälin tienoilta. Lastenklinitikka alkaa löytää muotoaan. Helsingin kaupunginmuseon arkisto.

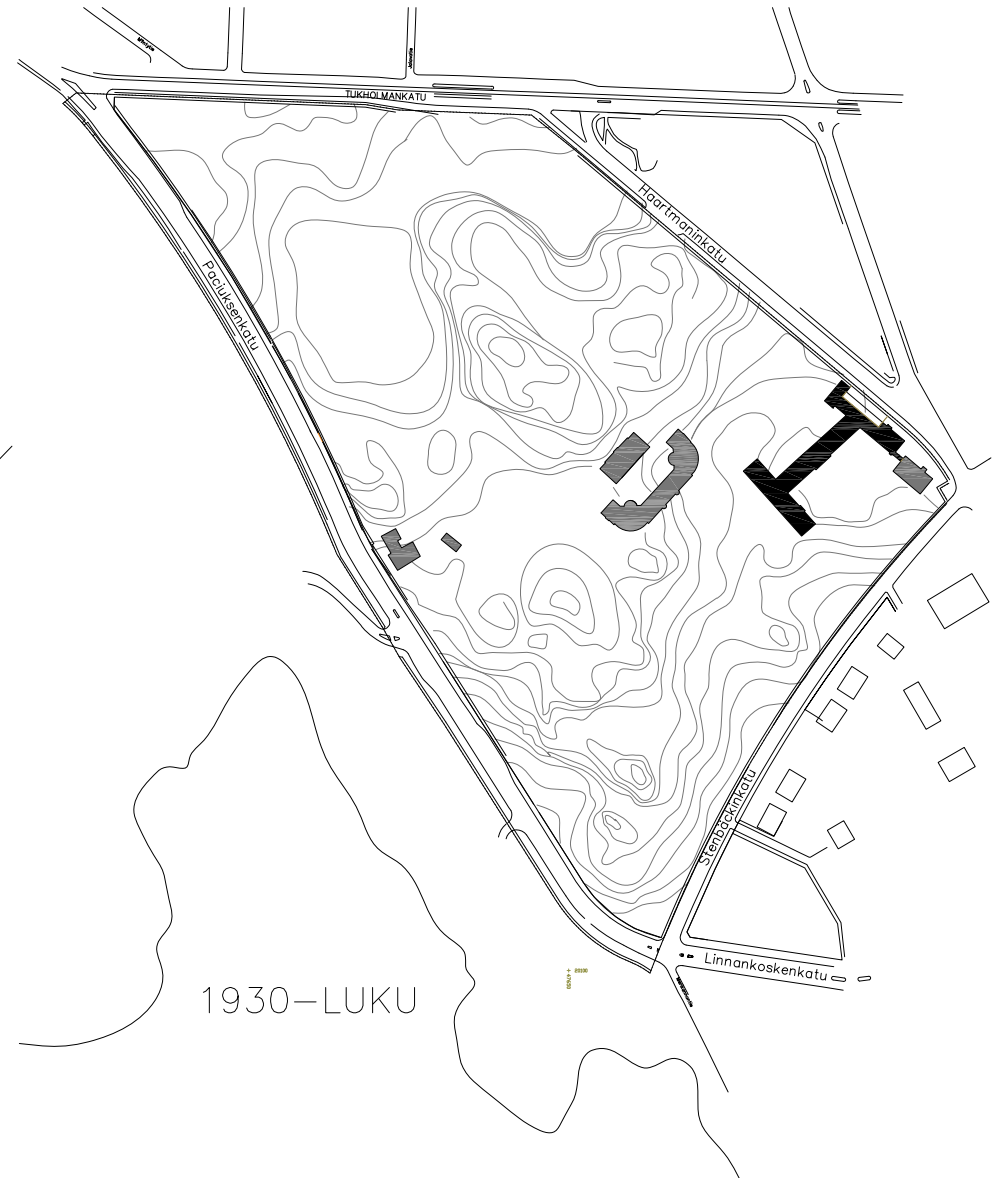

▲
Uno Ullbergin aluesuunnitelma vuodelta 1938. Arkkitehtilehti 1938 s. 161-168.

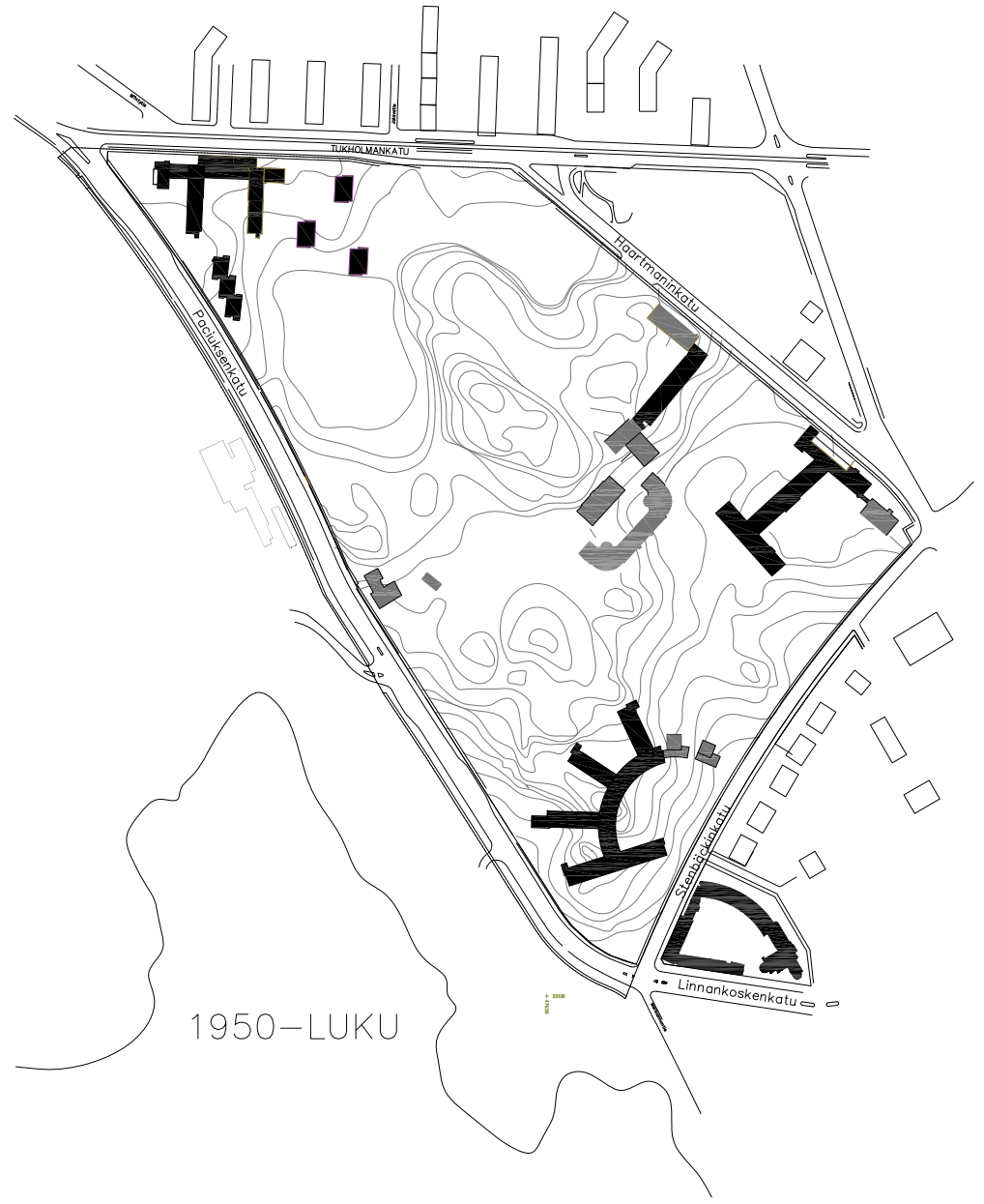
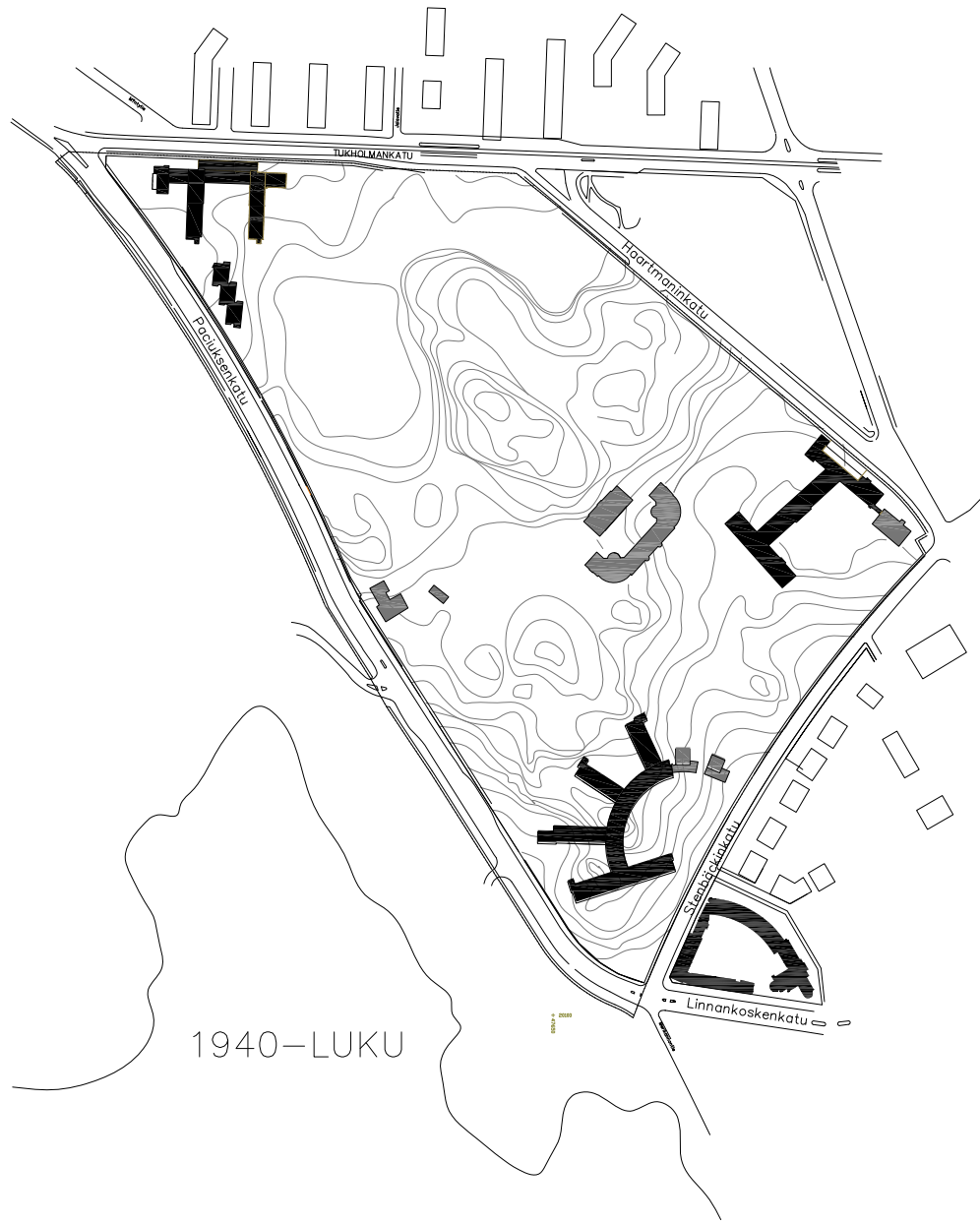
1920-LUKU

- Yli nelikerroksinen rakennus
- Korkeintaan nelikerroksinen rakennus

1930-LUKU

Meilähdän alueen rakentuminen 1920-luvulta 1950-luvulle.

▲
Uno Ullbergin suunnittelema Lastenklänikka valmistui vuonna 1946. Kuva kirjasta Sairaanhoidon ytimeissä s. 22.

↙
Jussi Paatelan suunnittelema, sairaanhoitajia varten rakennettu asuntola valmistui vuonna 1949.

➤
Jussi Paatelan suunnittelemaa silmä-korvasairaala alettiin rakentaa jo vuonna 1941, mutta se valmistui sodan vuoksi vasta 10 vuotta myöhemmin. Kuva <http://www.hus.fi/> >Hyks 50 vuotta.

3.3 Hyksin perustaminen ja alueen rakentaminen 1960-luvulla

Meilahden alueen kehittäminen kytkeytyi 1950-luvun puolivälistä yleiseen sairaalalaitoksen uudistamiseen. Yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain mukaan valtion tuli rakentaa Helsingin yliopistollinen keskussairaala, mutta sen tuli luovuttaa keskussairaala välittömästi kuntainliitolle. HYKS:n perustamisasia-kirja allekirjoitettiin keväällä 1957.

Alueelle laadittiin heti uusi asemakaava, jonka mukaan alueen rakennukset suunniteltiin rakentuvanpilvenpiirtäjämäisen päärakennuksen ympärille. Paviljonki- ja blokkisairaalan yhdistelmästä haluttiin siirtyä suuriin, toiminnoiltaan keskitettyihin yksiköihin.

Sädehoitoklinikan eli nykyisen Syöpätautien klinikan suunnittelusta järjestettiin vuonna 1958 kutsukilpailu, johon osallistui viisi eri toimistoa. Kilpailun voittivat arkkitehdit Erkki Helamaa ja Veijo Martikainen palkintolautakunnan yksimielisen suosituksen mukaisesti. Rakennus toteutui hyvin sen kaltaisena kuin mitä kilpailuehdotus oli ja se valmistui vuonna 1962. Klinikan kellariin sijoitettiin raskasta säteilysuojausta vaativat tilat. Ensimmäinen eli sisäänkäyntikerros, johon liittyy laajempi matala osa, varattiin eniten ulkopuolisia potilaskäyntejä edellyttävälle osastoille. Vuodeosastot taas

sijoitettiin korkean osan ylimpiin kerroksiin. Julkisivumateriaalina on käytetty valkosementimosaiikkipintaisia julkisivuelementtejä ja lämpöeristysinä kevytsorabetonia. Katto- ja julkisivupellitykset on tehty kuparisina. Rakennuksen sisäänkäyntiä on korostettu sisäänkäynnin päälle lipaksi massoitellulla luentosaliosalla.¹⁵

Vuonna 1965 valmistuneen Meilahden sairaalan ovat suunnitelleet Jaakko Paatela ja Reino Koivula. Rakennuksen esikuvina olivat amerikkalaiset suursairaalat. 15-kerroksisessa tornissa sijaitsevat vuodeosastot ja tornin hissit on ryhmitelty omaan siipeen. Toimenpidetilat ja poliklinikat on sijoitettu laajaan kolmikerroksiseen siipeen, johon on saatu luonnonvaloa kattoikkunoiden ja neljän pienen valopihan avulla. Tornin toisella puolella on 2-3 kerroksinen laboratoriosiipi, jossa on myös opetustiloja ja kirjasto. Siiven keskellä on iso valopiha. Potilastornirakennus sai nopeasti amerikkalaisesikuvien vuoksi lempinimekseen ”Hilton”. Meilahden sairaalan pohjakaavaan vaikuttivat pyrkimykset luoda mahdollisimman lyhyet liikenneyhteydet sairaalan eri osien välille.

Potilastornin julkisivumateriaalina olivat alun perin alumiinilistoin kiinnitetyt karkaistut julkisivulasit ja valkoiset asbestisementtilevyt. Rakennuksen ulkoseinät olivat Suomen ensimmäisiä rasterimaisia verhoseinärakenteita.¹⁶

Syöpätautien klinikka rakennettiin vuonna 1958 järjestetyn kutsukilpailun voittaneen Erkki Helamaan ja Veijo Martikaisen laatiman ehdotuksen mukaan.

¹⁴ Helsingin kaupunginmuseon inventointikortit
¹⁵ Sairaala n:o 2/1964, eripainos. World Hospitals, Pergamon Press 1964. Pääpiirustukset, Helsingin rakennusviraston arkisto. Haastattelulähde arkkitehti Veijo Martikainen.
¹⁶ Helena Mattila, Meilahden sairaala-alueen rakentaminen 1960-luvulla. Kehykset 7/1998.

Meilahden sairaalaa suunniteltiin varsin pitkään. Jo vuonna 1955 oli valmiina Jaakko Paatelan ja Reino Koivulan suunnitelmat ”Helsingin Yleisen Sairaalan sisätautien ja kirurgisten tautien klinikkaryhmästä”. Näissä suunnitelmissa oli 13-kerroksinen ja kolmisiipinen torni vuodeosastoille, jotka käsittivät 819 potilaspaiikkaa kuudelle eri osastolle. Eteläpuolelle oli suunniteltu kaksi rakennussiipeä mm. röntgen- ja operatio-osastoille, veripalvelulle ja apteekille. Pohjoispuolen matalaan rakennusosaan suunniteltiin sijoitettavaksi mm. pääsääikäynti, poliklinikat, kuntouttamis- ja fysikaalinen osasto, ensiapuasema, henkilökunnan pukeutumistilat ja arkistot. Länsipuolelle oli myös suunniteltu kolmikerroksinen siipi, johon olisi sijoitettu lääketieteellinen keskuskirjasto, asuntolatilaja sekä suuri luentosali. Sairaalehdessä 1/1955 on esitelty suunnitelmat ja siinä todetaan ”Rakennuksen pääpiirustukset ovat valmiit ja rakennuspohja louhittu, joten varsinaiset rakennustyöt voitaisiin aloittaa nopeasti, kunhan vain tarvittavat varat olisivat käytössä”.¹⁷

Hallinto- ja materiaalikeskusrakennuksen rakentamista suunniteltiin jo 1940-luvulla. Silloin se ajateltiin sijoittaa yhdessä lämpökeskuksen kanssa Haartmaninkadun ja Tukholmankadun kulmaan. Vuonna 1965 valmistuneen rakennuksen ovat suunnitelleet Veli ja Jaakko Paatela. Rakennukseen sijoitettiin koko sairaala-aluetta

palveleva keskuskeittiö, henkilökuntaruokala ja keskuspesula. Rakennukseen liittyy korkeampi viisikerroksinen osa, jossa ovat hallintotilat. Tilojen massoitteluajatus on peräisin samaan aikaan sairaala-alueelle rakennetuista klinikkarakennuksista.¹⁸

3.4 Täydennysrakentamisen vuodet 1970–80-luvuilla

Sairaalatekniikan muuttumisen myötä 1970–80-luvuilla täydennettiin jo rakennettuja klinikoita. Naistenklinikka sai vuoden 1975 uuden leikkausosaston ns. L-osan. Korvatautien klinikka sai uuden leikkausosaston vuonna 1983 ja silmäklinikkan lisärakennus valmistui vuonna 1989. Myös Lastenklinikalle rakennettiin lisäosia.¹⁹

3.5 Lisärakentamisen vuodet 1990–2010

Vuonna 1990 rakennettiin sairaala-alueen sisään tuloväylän varteen Turvallisuuspaviljonki eli nykyiseltä nimeltään **Turvakeskus** Rajamäki & Co:n suunnitelmien mukaan. Sen viereen rakennettiin vuonna 1998 Olli-Pekka Jokelan suunnittelema **Terveystieteiden keskuskirjasto** vuonna 1998. Vuonna 2009 rakennettiin **Haartmanin sairaala**, jonka on suunnitellut Virta-Palaste-Leinonen Arkkitehdit ja vuonna

2010 **Kolmiosairaala** Sweco Paatela Architect Oy:n suunnittelemana.

Samassa korttelissa, vaikkakin omilla tonteillaan, sijaitsevat vuonna 2001 valmistunut Gullichsen Vormala Arkkitehdit Oy:n suunnittelema biolääketieteen tutkimus- ja opetuskeskus **Biomedicum Helsinki 1** sekä vuonna 2008 valmistunut Gullichsen Vormala Arkkitehtien suunnittelema **Biomedicum Helsinki 2**.

Hallinto- ja materiaalikeskus rakennettiin samoihin aikoihin Meilahden sairaalarakennuksen kanssa.

Potilastorni eli ”Hilton” 1980-luvun postikortissa.

¹⁷ Sairaala 1/1955

¹⁸ Helena Mattila, Meilahden sairaala-alueen rakentaminen 1960-luvulla. Kehykset 7/1998

¹⁹ Helena Mattila, Meilahden sairaala-alueen rakentaminen 1960-luvulla. Kehykset 7/1998

Naistenklinikan lisärakennusta alettiin rakentaa 1970-luvun alussa. Vasemmalla kuvassa näkyy Naistenklinikan A-siipi, sen vieressä Palvelukeskus, jonka takana näkyy Meilahden potilastorni. Oikealla kuvassa näkyy Silmäkorvasairaala ja sen takana on Syöpätautien klinikka. Kuva NKL.

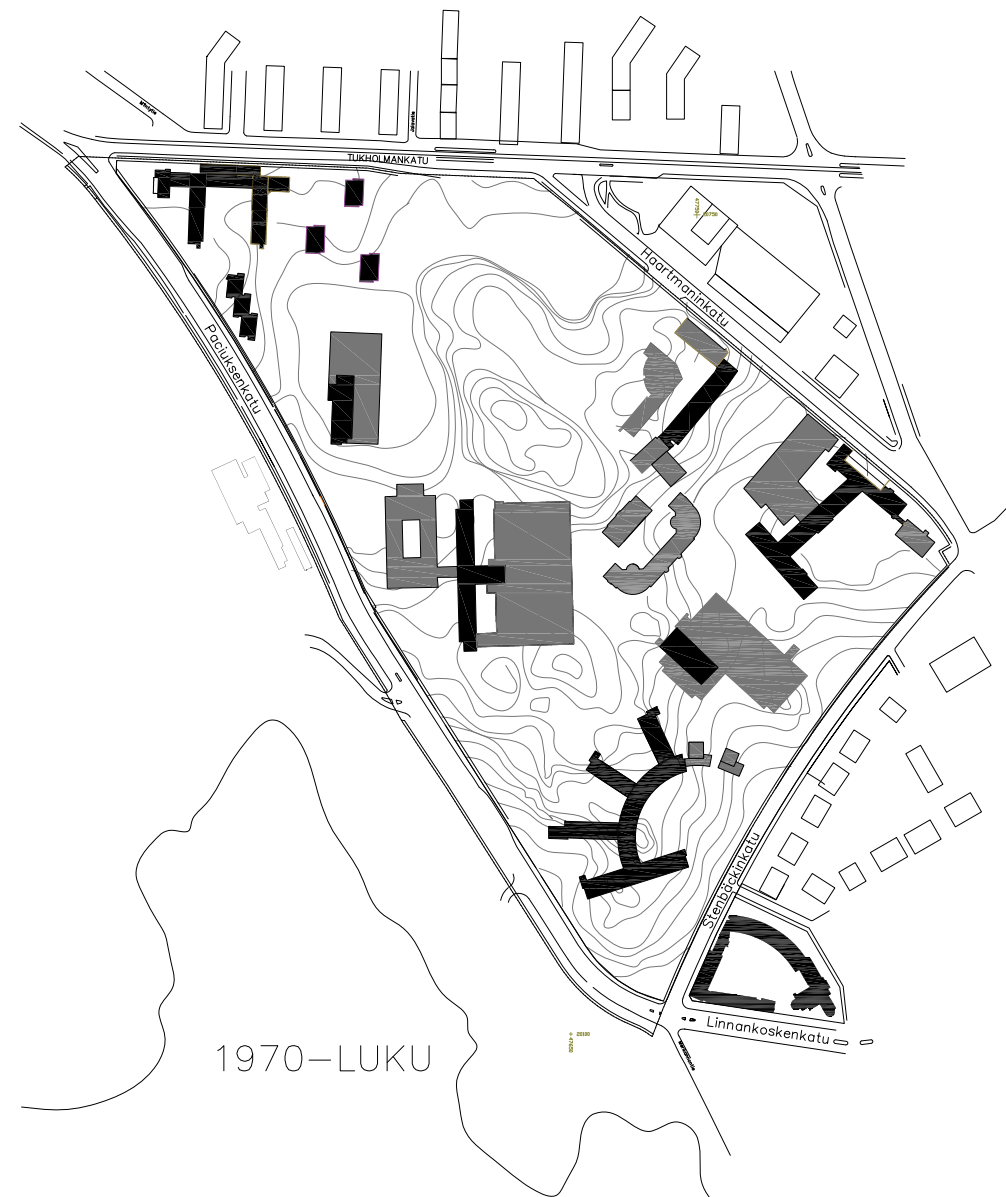
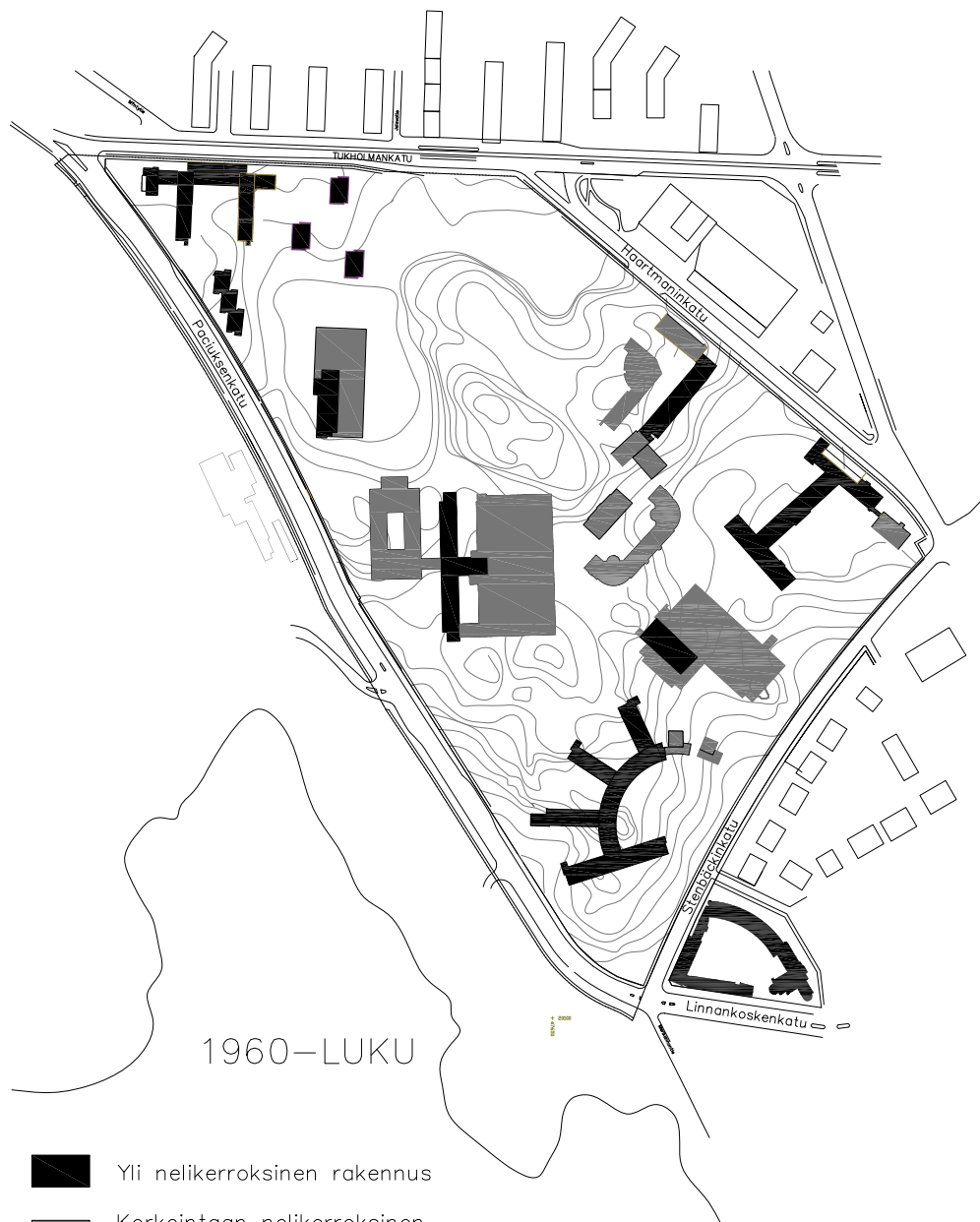

▲
Helsingin kaupungin Haartmanin sairaala on Virta-Palaste-Leinonen Arkkitehdit Oy:n suunnittelema ja rakennus on valmistunut vuonna 2010.

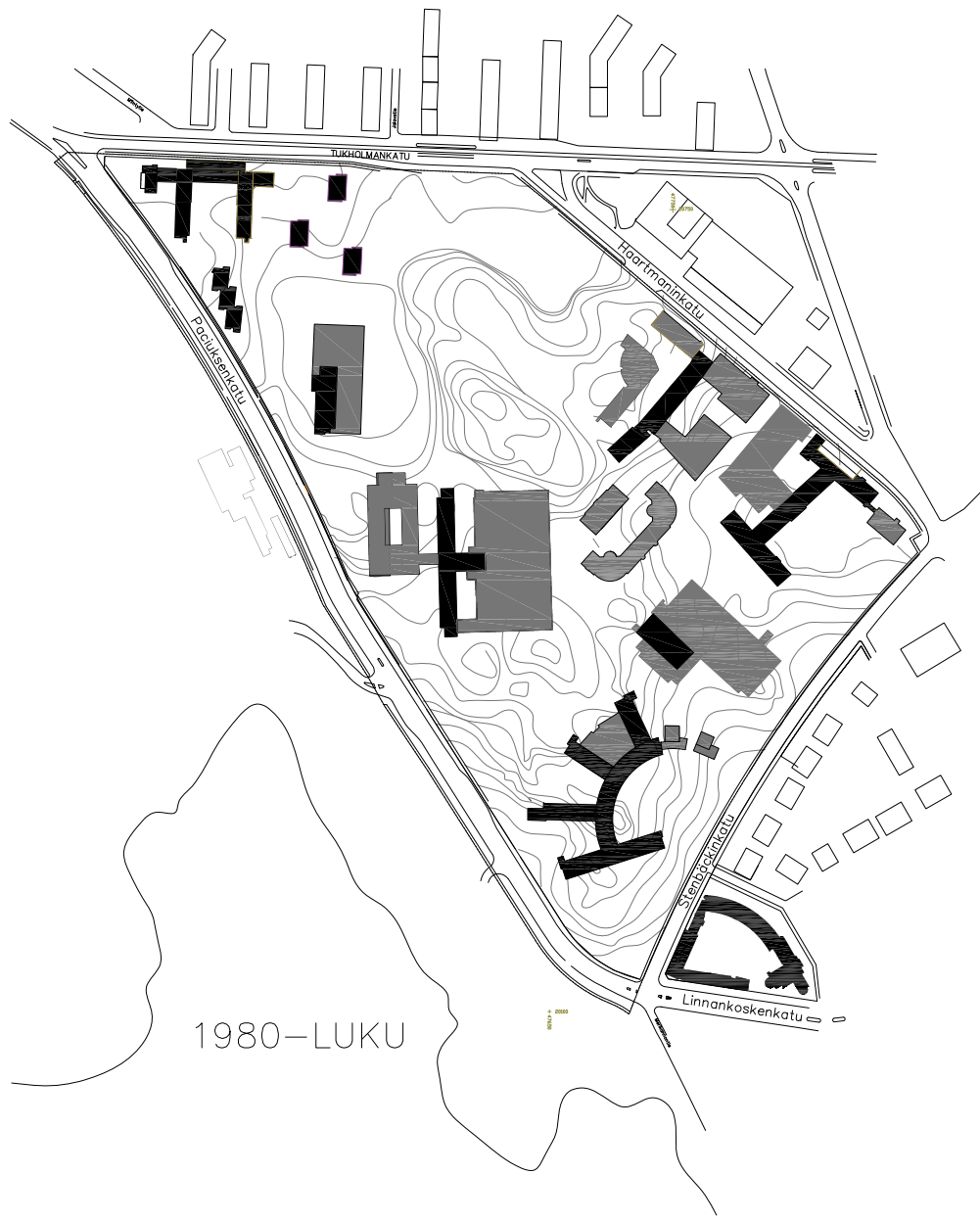
◀
Gullichsen Vormala Arkkitehtien suunnittelema Biomedicum Helsinki 2 sijoittuu 1950-luvulla rakennettujen asuintalojen lomaan.

➤
Meilahden sairaalan pääajoväylän varressa oleva matala rakennus on Turvakeskus, joka on toteutettu Rajamäki &Co:n suunnitelmien mukaan. Sen takana on Gullichsen Vormala Arkkitehdit Oy:n suunnittelema biolääketieteen tutkimus- ja opetuskeskus Biomedicum Helsinki 1.

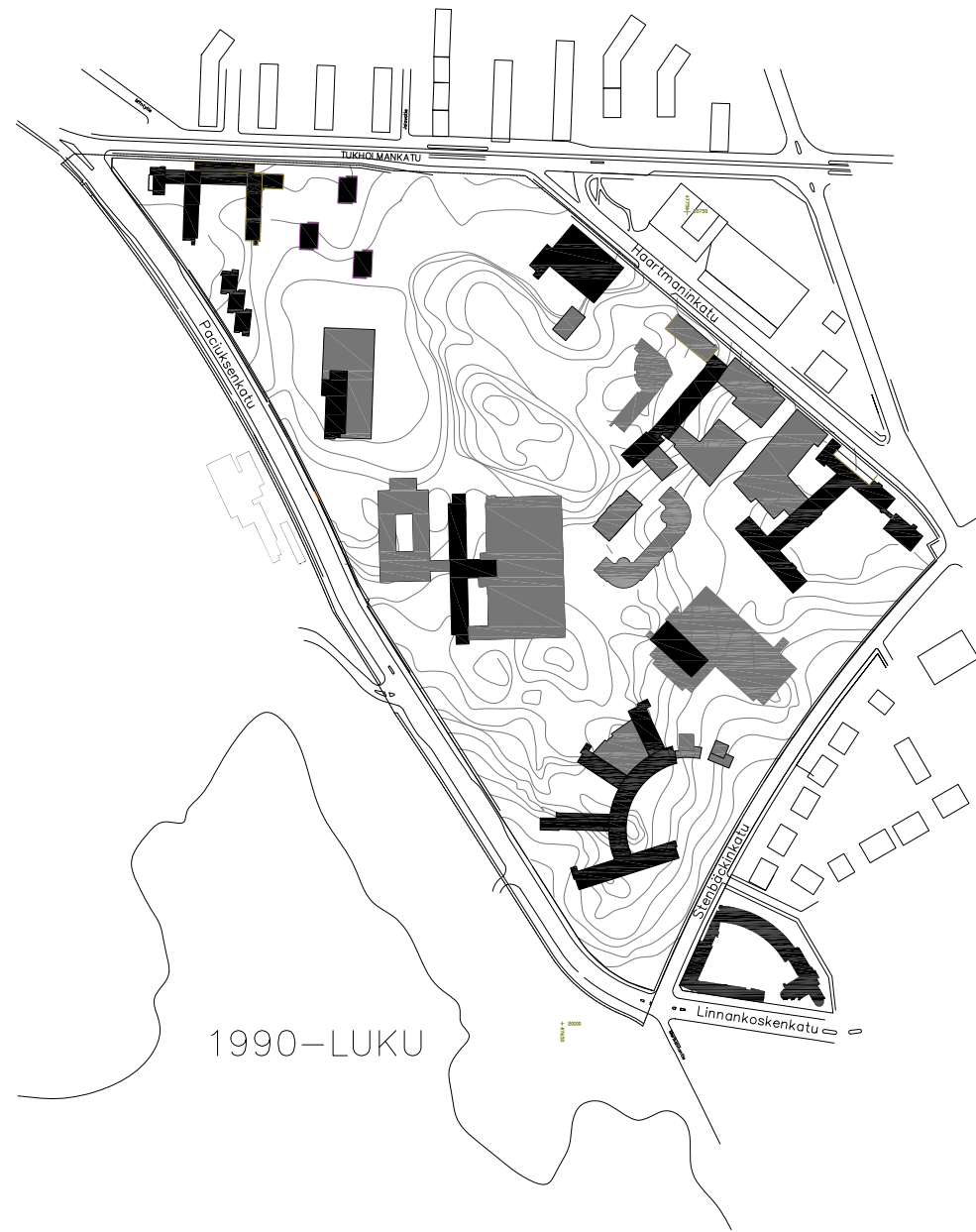

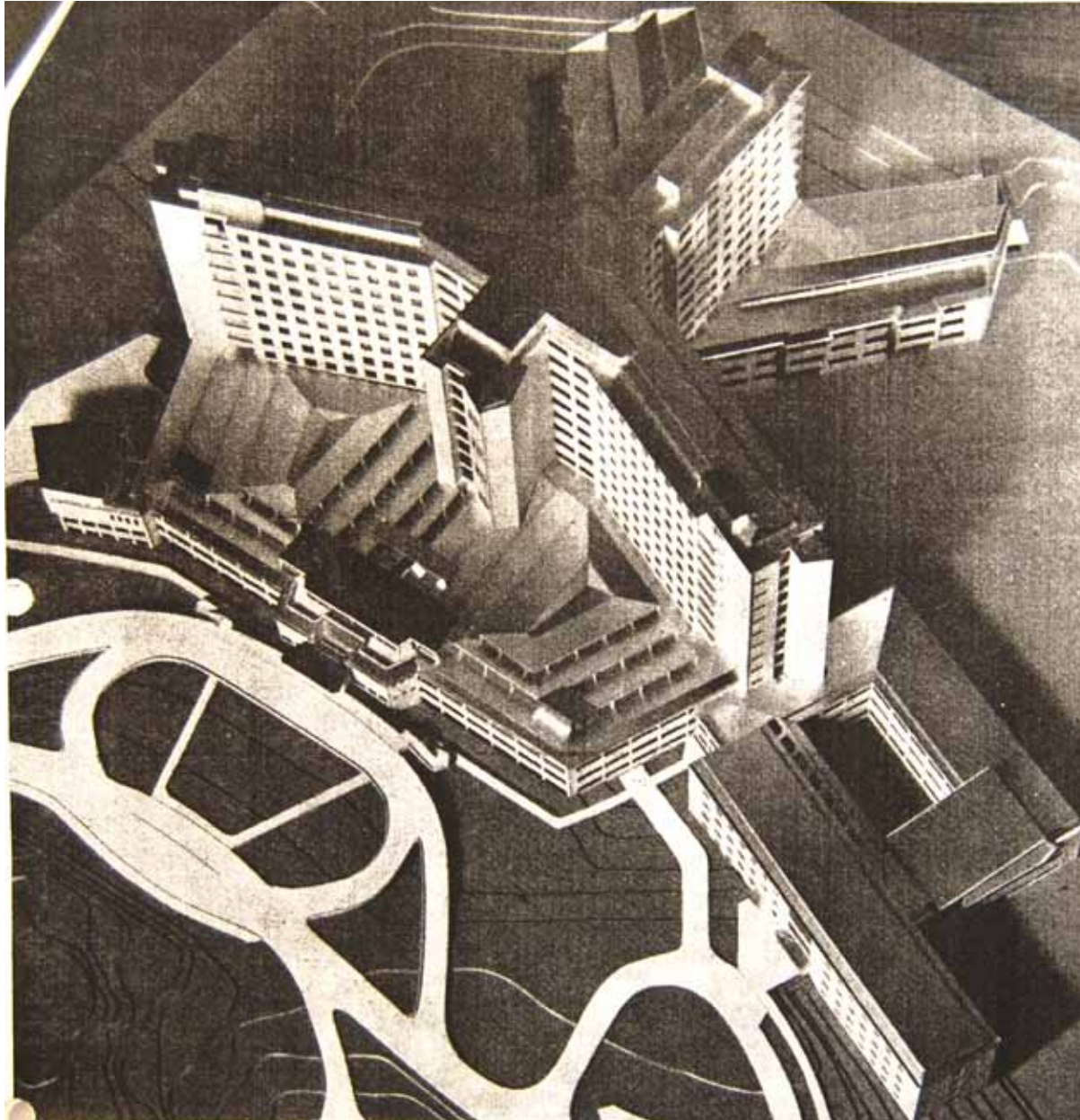
Meilahden alueen rakentuminen 1960-luvulta 1990-luvulle.

1980-LUKU

1990-LUKU

Nykyinen Kiinteistöhuoltorakennus edustaa paviljonki-tyyppiä yhdessä Palvelukeskuksen kanssa.

Blokkisairaalan "tower-on-podium"-mallia edustaa Syöpätautien klinikka. Valokuva klinikan seinällä olevasta piirroksesta.

Meilahden suursairaalasunnitelmat olivat valmiit jo vuonna 1955. Rakennus toteutui pienempänä kymmenen vuotta myöhemmin. Sairaala 1/1995.

4. SAIRAALARAKENTAMISEN KEHITTYMINEN

Alueen vanhin rakennuskanta, eli vuonna 1917 talousrakennukseksi ja voimalaksi rakennetut rakennukset, edustavat sairaalarakentamisen paviljonki-ajattelun vaihetta, jossa rakennusten eri toiminnot sijoitettiin eri rakennuksiin ja sairaalatoiminnot eriytettiin tautikohtaisiksi laitoksiksi. Paviljonkisijoittelun keskeinen ajattelu perustui miasmateoriaan, jonka mukaan taudit aiheutuivat epäpuhtaasta ja pilaantuneesta ilmasta. Paviljonkimainen sijoittelu mahdollisti läpitalon tuuletuksen ja rakennusten sijoittelu aksiaaliseen sommitelmaan mahdollisti puhtaan ilman esteettömän liikkumisen myös rakennusten väleissä. Tätä pidettiin terveellisenä ja tautien leviämisen estämiseksi tärkeänä.

Meilahden alueen ensimmäinen varsinainen sairaalarakennus, Naistenklinikka, edustaa paviljonkijärjestelmää seurannutta blokkisairaala-tyyppiä. Siinä sairaalatoiminnot keskittyvät yhteen rakennukseen, jossa osastot rakennetaan keskitetysti päällekkäin. Blokkisairaala-tyyppi kehittyi edeltäjästään paviljonkisairaala-tyyppiä, kun lääketieteelliset syyt eivät enää puoltaneet paviljonkiajattelua. Lääketieteessä alettiin luopua käsityksestä, että tunkkainen, paikallaan seisova ilma aiheuttaa tauteja, kun Louis Pasteur osoitti mikrobit tautien tartunnan lähteik-

si ja Joseph Lister keksi parantaa leikkaussalin aseptiikkaa fenolilla. Blokkityypissä tultiin toimeen pienemmällä hoitohenkilömäärällä ja myös käyttökustannukset olivat pienemmät. Lisäksi kaupunkien kallistunut tonttimaa vaikutti siihen, että maa-alueet haluttiin tehokkaampaan käyttöön. Uuden blokkityyppisen sairaalan kehittymisen edellytykset olivat teräs-betonitekniikoiden ja hissien kehittyminen.

Vuonna 1946 valmistunut Lastenklinikka on paviljonki- ja blokkisairaala-järjestelmän yhdistelmä, kun taas vuonna 1941 rakentamaan aloitettu silmä-korvasairaala edustaa blokkisairaala-tyyppiä.

Blokkisairaala-tyyppi alkoi kehittyä tonttimaata säästävä ”tower-on-podium” -sairaalamalli, jossa kehittyneen lääketieteen edellyttämät yhä laajemmat tutkimus- ja toimenpidetilat sijoitettiin blokkisairaalan alaosaan jalustalle ja sen päälle tai viereen rakennettiin monikerroksinen vuodeosastorakennus. Vuonna 1962 valmistunut Syöpätautien klinikka edustaa tätä tyyppiä.

Meilahden sairaalarakennuksen paikalle oli vuonna 1955 valmiina suunnitelmat suursairaala-tyyppiä. Siinä laajojen ja matalien opetus-, toimenpide-, röntgen- ja poliklinikkaosien keskelle olisi rakennettu kolme siipeä käsittävät sisä- ja kirurgisten tautien vuodeosastot. Tämä ratkaisumalli ei kuitenkaan toteutunut vaan Meilahden sairaala toteutui huomattavasti pienempänä, hajautettua blokkisairaala-tyyppiä edustavana sairaala-tyyppinä, jossa vuodeosastorakennus sijaitsee tutkimus- ja toimenpideosan sekä laboratorio-osan välissä.²⁰

²⁰ Paatela Mikael, Sairaalarakennuksen kehitys. Haila Sirpa, Tammisaaren kasarmialue, s. 20-23, Henttonen; Kansakunnan parhaaksi, s.202-204, Salkinoja-Salonen, Mirja: Mikrobiologian perusteita

5. KAAVALLINEN TARKASTELU

Nyt kaavamuutosta varten tarkasteltavan alueen välittömässä läheisyydessä on useita eri-ikäisiä sairaanhoidon ja lääketieteen opetukseen ja tutkimukseen tarkoitettuja rakennuksia: vuonna 1940 rakennettu Uno Ullbergin suunnittelema Helsingin sairaanhoitajatar-koulu (nyk. Metropolia ammattikorkeakoulun terveydenhuolto-oppilaitos), vuonna 2001 valmistunut Gullichsen Vormala Arkkitehdit Oy:n suunnittelema biolääketieteen tutkimus- ja opetuskeskus Biomedicum Helsinki 1 sekä vuonna 2008 valmistunut Gullichsen Vormala Arkkitehtien suunnittelema Biomedicum Helsinki 2. Nämä rakennukset sijaitsevat samassa korttelissa, mutta omilla tonteillaan. Saman korttelin rakennusten lisäksi Meilahden sairaala-alueen kanssa samaan RKY-alueeseen kuuluvat Lastenkliniikkaa vastapäätä sijaitseva vuonna 1948 valmistunut Lastenlinna sekä Haartmaninkadun toisella puolella sijaitsevat Työterveyslaitoksen ja Helsingin yliopiston rakennukset.²¹

Meilahden sairaala-alueen maamerkinä toimii Meilahden sairaalan vuonna 1965 valmistunut potilastorni, jonka pilvenpiirtäjämäisyyttä korostaa sen sijainti merestä nousevien kallioiden päällä ja se että tornin lähiympäristössä olevat

rakennukset ovat korkeudeltaan huomattavasti sitä matalampia.

5.1 Alueen liittyminen ympäristöön – Haartmanin- ja Tukholmankadun puolelta

Haartmaninkadun koillispuolella sijaitsee Olli Pöyryn ja Eeva Noron vuonna 1950 suunnittelema Ammattilääketieteellinen tutkimuskeskus, nykyinen Työterveyslaitos ja sen vuonna 2003 valmistunut Arkkitehdit Virta-Palaste-Leinosen suunnittelema laajennus ja Einari Teräsvirran vuonna 1966 suunnittelema Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan teoreettisten laitosten rakennus. Nämä rakennukset kuuluvat Meilahden sairaala-alueen RKY 2009-alueeseen.

Haartmaninkadunvarren rakennukset ovat kiinni kadussa, muodostaen melko kapeaa ja korkeaa katutilaa yhdessä Työterveyslaitoksen ja Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan rakennuksen kanssa. Haartmaninkadulta liittyvä sairaala-alueelle tuleva pääajoväylä.

Sairaala-alueen pohjoispuolella, Tukholmankadun varressa sijaitsee 1940-50-luvuilla rakennettuja lamellitaloja, joiden päädyt ovat suunnattu kadulle päin.

5.2 Alueen liittyminen ympäristöön – Paciuksenkadun puolelta

Entinen Lämpökeskus-rakennus eli nykyinen Voimakeskus rakennettiin Paciuksenkadun varteen, Meilahden sairaala-alueen tontin ulkopuolelle, vuonna 1960. Rakennuksen ovat suunnitelleet Veli ja Jaakko Paatela.

Lämpökeskuksen pohjoispuolella ovat vuosina 1989 ja 2002 valmistuneet, asuinkäytössä olevat pistemäiset kerrostalot.

Paciuksenkadun eteläosasta, Meilahden sairaala-alue liittyy kadun toisella puolella olevaan Meilahden huvila-alueeseen, joka on myös RKY-alue. Tämän alueen rakennuksista lähimpänä sairaala-aluetta on alueen vanhimpiin huviloihin kuuluva, vuonna 1873 rakennettu, nykyisin pääministerin virka-asuntona toimiva Kesäranta. Se sijaitsee puistoalueen takana,

Lastenlinikasta lounaaseen. Lastenlinikasta luoteeseen, Paciuksenkadun toisella puolella sijaitsee avokallioalue, jonka päällä on Muinaismuistolain suojelema pronssikautinen kalmisto.²²

Lastenklinikan ja Meilahden sairaalan vuodeosastojen kohdalla, Paciuksenkadun toisella puolella on kallioinen puistovyöhyke, jonka takana on meri. Lastenklinikan ja Meilahden sairaalan vuodeosastojen välinen puistoalue jatkuu Paciuksenkadun toisella puolella oleviin puisto-alueisiin.

5.3 Alueen liittyminen ympäristöönsä Stenbäckinkadun puolelta

Stenbäckinkadun kaakkoispuolelta Meilahden sairaala-alue rajoittuu Taka-Töölön kerrostaloalueeseen, joka on myös RKY-alue. Alue on merkittävä erityisesti sen yhtenäisten 1930-luvun asuinkortteleiden vuoksi. Alue kuuluu kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön hyväksymään suomalaisen modernismin merkkiteosvalikoimaan. Kerrostaloalueen asemakaava perustuu Suomen ensimmäisen asemakaavakilpailun tulokseen. Vuonna 1906 vahvistetun Töölön asemakaavan laativat yhteistyössä kilpailussa parhaiten menestyneet arkkitehdit Gustaf Nyström ja Lars Sonck. Helsingin kaupungin ensimmäinen asemakaava-arkki-

tehti Bertel Jung uudisti asemakaavaa perusteellisesti vuonna 1916 ja muutoksia kaavaan tehtiin rakentamisen edetessä Jungin jälkeen asemakaava-arkkitehtinä toimineen Birger Brunilan toimesta 1930-luvun lopulle saakka. Funktionalismin kaudella alueen asuinkorttelit rakennettiin Jungin kaavan mukaisesti umpinaisina ja myöhemmin Brunilan laatiman kaavamutoksen mukaan avoimmiksi. Sairaala-aluetta vastapäätä, Stenbäckinkadun varressa, on matalien asuinrakennuksien muodostama korttelialue, jonka rakennukset ovat pääosin kaksikerroksisia, rapattuja asuintaloja. Korttelin asuinrakennukset ovat suurimmaksi osaksi 1920-50-luvuilta. Lähinnä sairaala-aluetta olevat matalat asuinrakennukset ovat pääosin 1920-luvulta.²³

Sairaala-alueen matalat paviljonkimaiset rakennusten osat: Naistenklinikan entinen professorien asuinrakennus, Lastenklinikan laboratoriorakennukset sekä Hallinto- ja materiaalikeskuksen ravintolatilat liittävät sairaala-alueen luontevasti mataliin Vähä-Töölön 1920-luvun asuinrakennuksiin. Paviljonkimaisten sairaalarakennusten edessä olevat puistoalueet jatkuvat Meilahden huvila-alueen puistoalueisiin.

Lastenklinikkaa vastapäätä, Stenbäckinkadun toisella puolella sijaitsee vuonna 1948 valmistunut, Elsi Borgin, Otto Flodin ja Olavi Sortan

suunnittelema Lastenlinna, joka kuuluu myös kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön modernin arkkitehtuurin merkkiteosvalikoimaan.²⁴

Topeliuksenkadun ja Stenbäckinkadun kulmassa, Naistenklinikkaa vastapäätä on ruotsinkielinen Zacharias Topeliuksenkoulu, joka on valmistunut vuonna 1917.²⁵

21 RKY, Museovirasto

22 RKY ja Muinaisjäännösrekisteri, Museovirasto

23 RKY, Museovirasto. Tommi Lindh, Töölöläisfunktionalismin neljä vaihetta. Lisensiaatintutkimus. TKK 2002. <http://www.saunalahti.fi/lindhto/>

24 RKY, Museovirasto

25 <http://www.hel.fi/hki/toppan/sv/Om+skolan/Skolans+historia>

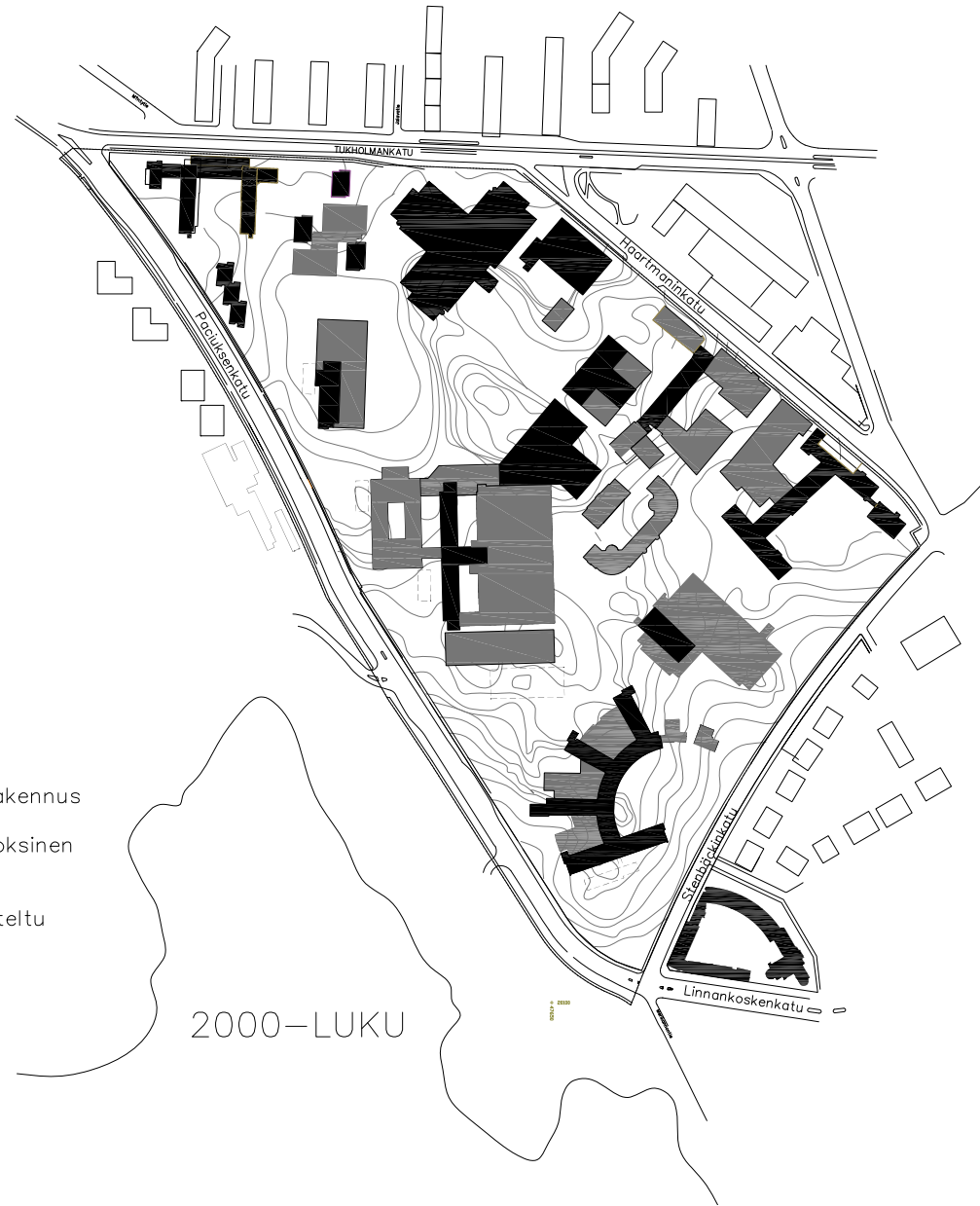
Lastenklinikan ja Hallinto- ja materiaalikeskuksen edessä oleva puistoalue on tärkeä liitospaikka Takatöölön kerrostaloalueeseen, jonka reunalla on matalien asuintalojen kortteli.

Meilahden sairaala-alueen rakennuskanta 2000-luvulla.

- Yli nelikerroksinen rakennus
- Korkeintaan nelikerroksinen rakennus
- Väliaikaisesti suunniteltu rakennus

2000-LUKU

6. ALUEEN NYKYTILANNE

6.1 Alueen nykyinen suojelustatus

Museovirasto on luokitellut valtakunnallisessa inventoinnissa vuonna 2009 (RKY 2009) Meilahden sairaala-alueen valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Kyseinen inventointi on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. Museoviraston mukaan: ”Helsingin yliopistollisen keskussairaalan suurkortteli Meilahdessa on yksi Suomen sairaalarakentamisen avainkohteista. Rakennushistoriallisesti ja -taiteellisesti monipuolinen, vaihteittain rakennettu erityisklinikkojen kokonaisuus kuvastaa sairaalarakentamisen suunnitteluperiaatteita sekä sairaanhoidon ja lääketieteen opetuksen kehitystä 1900-luvun alusta aina 2000-luvulle. Alueen rakennuskanta on selkeälinjaista 1900-luvun modernismia. Myös alueen uusin arkkitehtuuri pohjautuu samaan selkeään muotokieleeseen ja on sovitettu luontevasti ole-massa olevaan rakennettuun ympäristöön.”²⁶

Sairaala-alueen nykyisessä, vuonna 2006 vahvistetussa asemakaavassa ovat tarkasteltavalla tontilla merkitty SR-1 tunnuksilla nykyinen Palvelukeskus ja Kiinteistöhuoltorakennus sekä

Lastenkliniikka. SR-2 tunnuksilla ovat merkitty Naistenkliniikka, Silmä-korvasairaala sekä entinen asuntolarakennus Tukholmankatu 8F ja Meilahden sairaalan potilastorni.

Alueella on Museoviraston muinaisjäänösrekisterin mukaan entinen pronssikautinen hautaröykkiö. Kohde on rauhoitusluokkaan 3 kuuluva kiinteä muinaisjäänös, joka on tuhoutunut.²⁷

6.2 Alueen aidat, puistot ja terassit

Nykyisessä asemakaavassa Meilahden sairaala-alueen tontille on merkitty runsaasti alueita merkinnällä: ”Istutettavaksi tai luonnonmukaisena säilytettäväksi alueenosa, jossa on oltava myös puita ja pensaita. Kaupunkikuvallisesti arvokas puusto ja avokalliot on alueella säilytettävä. Alueelle saa rakentaa tarpeellisia kulkuteitä huolellisesti maastoon sovittaen.” Tällä hetkellä sisäosien merkittävin puistoalue on Meilahden sairaalan ajoluiskan eteen jäävä avokallioalue. Kyseinen avokallio on huomioitu myös vuoden 1917 aluesuunnitelmissa ja Jussi Paatelan vuoden 1933 aluesuunnitelmassa.

Paciuksenkadun ja Stenbäckinkadun viereinen tontinosuus on kauttaaltaan merkitty puisto-alueeksi. Stenbäckinkadunvarren rakennukset sijaitsevat etäällä tiestä, aidan ja puiston takana, mikä erottaa suuret sairaalarakennukset Stenbäckinkadun toisella puolella olevista 1920-luvulla rakennetuista matalista kivitaloista. Helsingin kaupunginmuseo pitää tätä puistovyöhykettä erityisen tärkeänä.

Paciuksenkadunvarren rakennukset ovat päädyt kulmittain tiehen nähden aidan ja puisto-kaistaleen takana, jolloin ne muodostavat kallioisen merenrannan suunnalle sahalaitaisen reunan. Haartmaninkadunvarren rakennukset ovat kiinni kadussa.

Alueella on paljon erilaisia aitoja ja muureja: Lastenklinikan ja Naistenklinikan ympäristössä on runsaasti 1930–40-luvuilla muurattuja massiiviluonnonkivimuureja, jotka ajallisesti ovat kaikkein vanhimpia alueen muureista. Kiinteistöhuoltorakennuksen ja Silmä-korvasairaalan välissä ja Naistenklinikan uudisosan Haartmaninkadun puoleisella sivulla on liuskekivin päällystettyjä muureja, jotka ajoittuvat arviolta 1950–70-luvuille. Lastenklinikan pohjoispuolel-

la oleva liuskekinvin päällystetty muuri on 2000-luvulla rakennettu. Tukholmankadun varressa on liuskekinvillä ladottua muuria 2000-luvulta ja Paciuksenkadun varressa Syöpätautien klinikan ja Meilahden sairaalan edessä on betoni-verkkoaitaa, jonka on suunnitellut Reino Koivula ja Jaakko Paatela 1960-luvulla Meilahden sairaalan suunnittelun yhteydessä. Muut osat Paciuksenkadun varren aidasta ovat panssariverkkoaitaa.

Terassoituja tiloja on mm. Naistenklinikan eteläpuolella, Kiinteistöhuoltorakennuksen ja Silmä-korvasairaalan välissä sekä Lastenklinikan eteläpuolella.

Nykyisten kaavamääräysten mukaan ”rakennusalojen ulkopuolelle jäävät vanhat kiviaineiset muurit ja terassit on säilytettävä”.

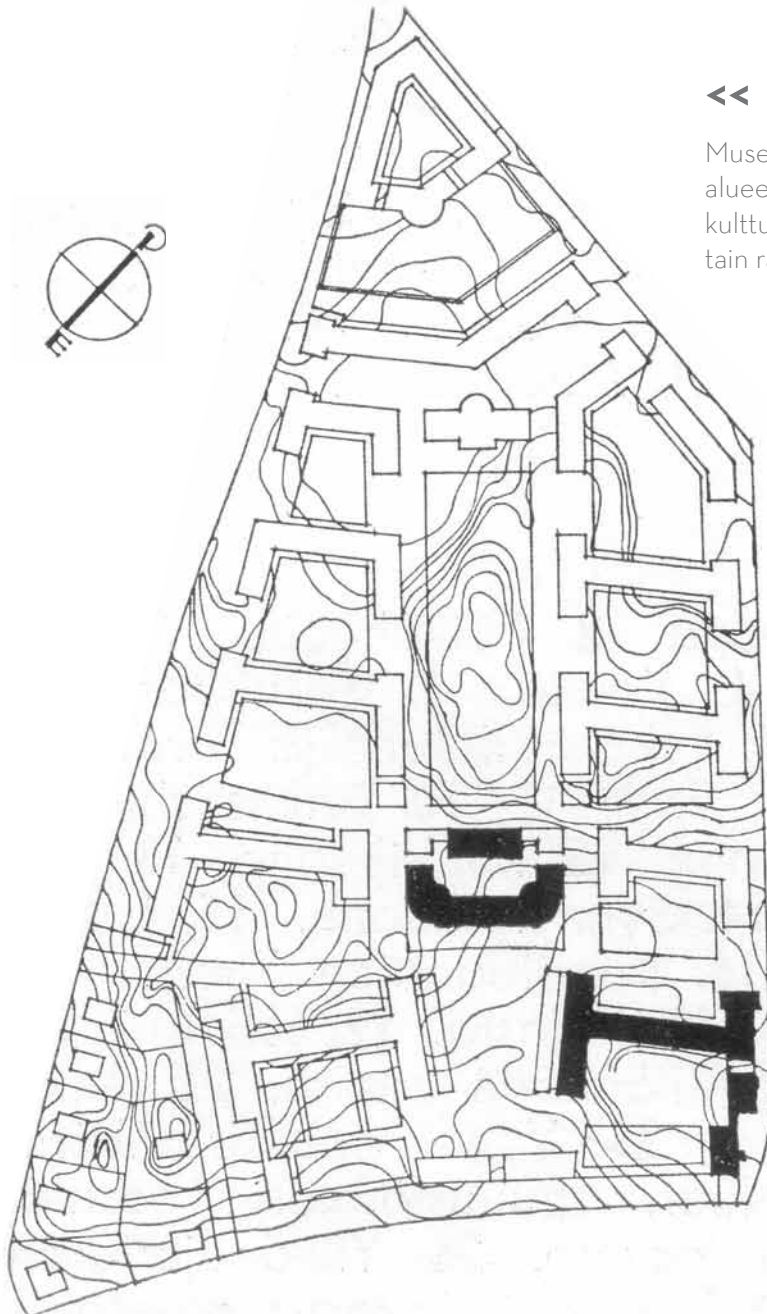

Alueen tärkeät puisto- ja viheralueet.

- 26 Ympäristöministeriön muistio 23.12.2009, Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja rakennettu kulttuuriympäristö. RKY, Museovirasto
- 27 Muinaisjännösrekisteri ja Markku Heikkinen, Helsingin kaupunginmuseo

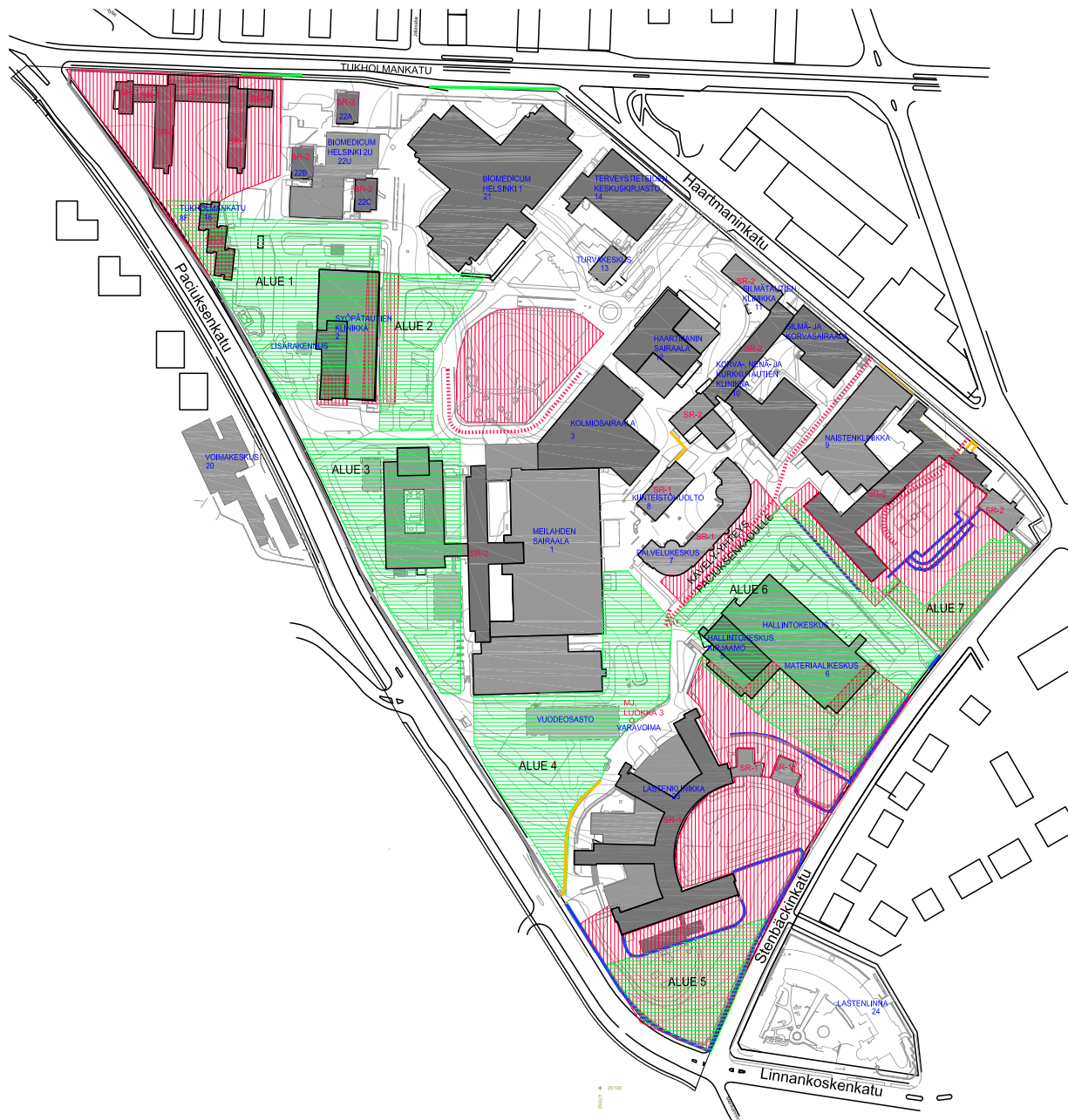

Museovirasto on luokitellut Meilahden sairaala-alueen valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi, jonka yksi arvo on sen vaihtelevat rakennetut klinikkarakennukset.

Paatelan vuonna 1933 esittämän aluesuunnitelman mukaan Naistenklinikan professorien asuinsiiven edessä olisi ollut hyötypuutarha. Karhumäen veljesten 1930-luvulla ottamassa ilmakuvassa alue on hyvin puistomainen. Naistenklinikan opetushoitaja Leena Vaaran mukaan rakennuksen edessä olisi ollut myöhemmin myös hyötypuutarha. Postikorttikuva NKL.

- 4-kerroksinen tai matalampi rakennus
- Yli 4-kerroksinen rakennus
- Väliaikainen rakennus
- Massiivikivimuuri
- Liuskekivimuuri, ladottu
- Liuskeivin päällystetty muuri
- Betoni/verkkoaita
- SR-1 Nykyinen rakennussuojelun taso
- SR-arvojen lisäksi olevia erityisiä kaupunkikuvallisia tai rakennussuojelun arvoja
- Lisärakentamisen selvitysalue
- Lisärakentamisen selvitysalue, jolla on erityisiä kaupunkikuvallisia tai rakennussuojelun arvoja
- Historiallisesti tärkeä ajo/kävely-yhteys

Aluepiirroksen on merkitty vihreällä rasterilla lisärakentamisen selvitysalueet ja punaisella rasterilla alueet, joilla on erityisiä kaupunkikuvallisia tai rakennussuojelullisia arvoja. Seuraavilla sivuilla on esitetty osasuurennoksia tästä kuvasta.

7. LISÄRAKENTAMISEN SELVITYSALUEIDEN SUOJELUARVOJA

Viereisen sivun karttaan on merkitty vihreällä rasterilla lisärakentamisen selvitysalueet, eli alueet joilla on lisärakentamispaineita. Alueet 1-2 ovat vaihtoehtoisia Syöpätautien klinikan toimintojen laajentamissuuntia. Alueet 2-4 ovat traumasairaalan rakentamisen vaihtoehtoisia alueita. Alueet 4-7 ovat uuden lastensairaalan rakentamisen vaihtoehtoiset alueet. Alla on käyty lyhyesti läpi kunkin selvitysalueen suoje-luarvoja.

Punaisella rasterilla on merkitty kullakin selvi-tysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä olevat alueet, joilla on erityisiä kaupunkikuval-lisia tai rakennussuojelun arvoja ja jotka lisära-kentamisen yhteydessä saattavat vaarantua. Punaisilla SR-1 ja SR-2 tunnuksilla on merkitty vuoden 2006 asemakaavassa suojelumerkin-nällä varustetut rakennukset. Alueen tuhou-tunut muinaisjäännös on merkitty tunnuksella MJ.

Punaisella katkoviivalla on merkitty historialli-sesti arvokkaat liikenneyhteydet.

7.1 Alue 1

Lisärakentamisen selvitysalue 1 käsittää Tuk-holmankatu 8F ja Syöpätautien sairaalan sekä näiden rakennusten välisen alueen. Alueelle sijoittuisi syöpätautien hoitoon liittyviä lisäti-loja. Lisätilojen sijoittaminen saattaa tarkoittaa Syöpätautien klinikan osittaista purkua, laajen-tamista tai tarvetta purkaa Tukholmankatu 8F.

Tukholmankatu 8F ei ole alkujaan varsinainen sairaalarakennus, vaan rakennettu sairaanhoita-jattarien asuntolaksi. Asuntolan on suunnitellut Jussi Paatela ja se on sairaala-alueen ensimmäi-senä rakennettu asuntolarakennus. Rakennus Sen jälkeen rakennettiin nykyisin Biomedicum Helsinki 2:een kuuluvat Tukholmankatu 8 A, B ja C, jotka myös toimivat henkilökunnan asuin-käytössä. Nämä rakennukset ovat Veli Paatelan suunnittelemat. Ne edustavat 1940-50-lukujen vaihteen asuntoarkkitehtuuria, jota on runsaasti myös korttelin ulkopuolella. Ulkoasultaan ra-kennus on säilynyt melko hyvin alkuperäisenä lukuun ottamatta ikkunoiden uusimista ja mo-lempiin päihin lisättyjä poistumistieportaita. Si-sätiloissa alkuperäistä ovat lähinnä portaikot ja alkuperäisillä paikoilla säilyneet keskikäytävät. Asemakaavassa rakennus on merkitty SR-2-

tunnuksella. Se liittyy maisemallisesti tarkastel-tavan tontin ulkopuolella olevaan sairaanhoito-oppilaitokseen, jonka suojelumerkintä on SR-1. Helsingin kaupunginmuseon mukaan rakennus on merkittävä osa SR-1 merkityn sairaanhoito-oppilaitoksen kokonaisuutta ja asuinrakennus muodostaa sille tärkeän puskurivyöhykkeen.

Syöpätautien klinikka on arkkitehtuurikilpailun voiton tuloksena rakennettu. Ulkoasultaan se on säilynyt lähes ennallaan, lukuun ottamat-ta ikkunoiden vaihtoa, parvekelasituksia sekä parhaillaan rakennettavaa matalan osan päälle tulevaa korotusosaa. Ulkotilojen merkittävim-piä osia on sisäänkäynnin päällä oleva, kol-miomaisen kappaleen muodostama luentosali. Klinikan sisäosat ovat kokeneet runsaasti muu-toksia vuosien varrella. Eteläpäädyn päivähuo-neet on muutettu hoitotiloiksi ja aulatiloja on pienennetty. Auloissa ovat edelleen säilyneet keraamiset laatoitukset. Syöpätautien klinikalla ei ole nykyisessä kaavassa suojelutavoitteita.

Meilahden sairaalan potilastorni, Syöpätautien klinikka ja Tukholmankatu 8F muodostavat yh-dessä samansuuntaisten tornimaisten raken-nusten sarjan, joka hahmottuu Paciuksenka-

tua luoteeseen kuljettaessa. Paciuksenkadulle muodostuu sairaala-alueen rakennuksista korttelin lounaisreunalle ominainen rytmikäs, sahalaitainen reuna, jonka edessä on aitaan rajautuva viheralue.

7.2 Alue 2

Lisärakentamisen selvitysalue 2 käsittää Syöpätautien klinikan ja Meilahden sairaalalle johtavan ajoluisikan välisen alueen. Alue voisi palvella Syöpätautien klinikan lisärakentamistarpeita tai traumasairaalan tarpeita.

7.3 Alue 3

Lisärakentamisen selvitysalue 3 käsittää Meilahden potilastornin ja Paciuksenkadun välisen alueen. Alueella on Meilahden sairaalaa liittynyt laboratoriosiihi sekä siihen liittyvät väliaikaiset lisärakennussiivet. Alueen lisärakentaminen palvelisi traumasairaalan rakentamistarpeita.

Asemakaavassa potilastorni on merkitty SR-2-tunnuksella, mutta laboratoriosiihelle ei ole merkitty suojelutavoitteita. Siivessä on laboratoriotilojen lisäksi myös luentosali- ja auditoriotiloja. Siiven keskelle saadaan valoa suuren sisäpihan kautta. Sisäänkäynnin yläpuolella on käytetty samankaltaista lippamaista ulokeaiheita

kuin Syöpätautien klinikan laboratoriosiihessä on tehty lukuisia tilamuutoksia vuosien 1981–1995 aikana. Siiven julkisivut ja ikkunat on vaihdettu vuonna 1994. Nykyinen laboratoriosiihi muodostaa jalustamaisen osan potilastornille. Potilastornin suojelutavoitteiden täyttyminen asettaa rajoituksia alueen uudisrakennusten korkeuteen ja arkkitehtuuriin.

7.4 Alue 4

Lisärakentamisen selvitysalue 4 käsittää Meilahden sairaalan toimenpidesiiven ja Lastenklinikan välisen alueen. Alueen lisärakentaminen palvelisi uuden Lastensairaalan rakentamistarpeita. Alueen alla sijaitsee maanalaisia tiloja,

jotka rajoittavat kellarikerrosten rakentamista alueelle.

Nykyisessä kaavassa alue on merkitty istutettavaksi tai luonnonmukaisena säilytettäväksi alueenosaksi, jossa on oltava myös puita ja pensaita. Kaupunkikuvallisesti arvokas puusto ja avokalliot on alueella säilytettävä. Alue on osa puistovyöhykettä, joka alkaa Naistenklinikan ja Stenbäckinkadun välistä ja jatkuu Materiaalikeskuksen edestä Lastenklinikan eteen ja jatkuu Lastenklinikan ympäri sahalaitaisena puistovyöhykkeenä aina sairaanhoito-oppilaitokselle saakka. Meilahden sairaalan ja Lastenklinikan välinen alue on tällä hetkellä suurelta osin väliaikaisen väistötilan ja työmaaparakkien käytössä ja se palautetaan puistoksi peruskorjaustöiden loputtua.

Alueella on Museoviraston muinaisjäännösrekisterin mukaan entinen pronssikautinen hautaröykkiö. Kohde on rauhoitusluokkaan 3 kuuluva kiinteä muinaisjäännös, joka on kaivettu pois 1920-luvulla.

Aina 1940-luvulle saakka asemakaavoissa on esitetty Paciuksenkadulta Haartmaninkadulle johtava kulkuyhteys, Lääkärintie. Asemakaavoissa katu kulki nykyisen Palvelukeskuksen pohjoispuolelta, mutta Paatelan aluesuunni-

telmassa yhteys oli osoitettu Palvelukeskuksen eteläpuolelta. Uno Ullbergin aluesuunnitelmassa 1930-luvun lopussa yhteyttä ei ole esitetty.²⁸ Nykyisin yhteys Paciuksenkadulta Haartmaninkadulle toteutuu Lastenklinikan takaa Palvelukeskuksen eteläpuolelle ja siitä Silmä-korvasairaalan ja Naistenklinikan laajennusosien välistä.

7.5 Alue 5

Lisärakentamisen selvitysalue 5 käsittää tontin etelänurkka eli Lastenklinikan eteläisimmän siiven ja Stenbäckinkadun ja Paciuksenkadun välisen alueen. Alue palvelisi uuden Lastensairaalan toimintoja.

Lastenkliniikka on nykyisessä kaavassa merkitty SR-1 merkinnällä ja puistoalue on Lastenklinikan kokonaisuuteen liittyvää. Se on merkitty istutettavaksi tai luonnonmukaisena säilytettäväksi alueenosaksi, jossa on oltava myös puita ja pensaita. Kaupunkikuvallisesti arvokas puusto ja avokalliot on alueella säilytettävä. Alue on osa paviljonkimaisen ja kaavassa SR-1 merkinnällä varustetun Lastenklinikan tärkeää suojavyöhykettä. Alueen rakennushistorialliset ja kaupunkikuvalliset arvot ovat merkittäviä, eikä rakentaminen tälle alueelle ole Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston ja Helsingin kaupunginmuseon mukaan mahdollista.

Puistovyöhyke alkaa Naistenklinikan ja Stenbäckinkadun välistä ja jatkuu Materiaalikeskuksen edestä Lastenklinikan eteen ja jatkuu Lastenklinikan ympäri sahalaitaisena puistovyöhykkeenä aina sairaanhoito-oppilaitokselle saakka.

7.6 Alue 6

Lisärakentamisen selvitysalue 6 käsittää Lastenklinikan, Palvelukeskuksen ja Stenbäckinkadun välisen alueen. Alue palvelisi uuden Lastensairaalan rakentamista. Lastensairaalan rakentaminen tälle alueelle vaatii Hallinto- ja materiaalikeskuksen osittaista purkua. Kokonaan rakennusta ei pystytä purkamaan tai sen aluetta hyödyntämään Lastensairaalan rakentamiseksi, koska siinä sijaitsee koko sairaala-aluetta palveleva suuri keskuskeittiö.

Hallinto- ja materiaalikeskuksen massoitte-ajatus on peräisin samaan aikaan sairaala-alueelle rakennetuista klinikkarakennuksista, vaikka rakennus ei olekaan varsinainen sairaalarakennus, vaan sen käyttö liittyy sairaalan tukitoimintoihin. Rakennuksen matalat, kuparipellillä päällystetyt ravintolatilat terasseineen muodostavat intiimin ja pienimuotoisen tilakokonaisuuden yhdessä Lastenklinikan ja rakennusten väliin jäävän puistoalueen kanssa. Ravintolati- loissa syntyy vaikutelma Lastenklinikan puo-

leisten ulkotilojen jatkumosta sisätiloihin. Stenbäckinkadun puolella on vertikaalinen nauhaikkuna-aihe, jonka rakennusmassa on nostettu leijumaan katosmaisen lipan yläpuolelle.

Hallinto- ja materiaalikeskuksen matalan ja korkean osan päälle on rakennettu ilmanvaihtoon liittyvät lisäkerrokset, jotka ovat muuttaneet talon alkuperäistä ulkonäköä. Pesulatilain Stenbäckinkadun puoleiseen korkeaan tilaan on rakennettu välipohja, kun käyttötarkoitus on muutettu.

Hallinto- ja materiaalikeskukselle ei ole nykyisessä kaavassa merkitty suojelutavoitteita. Rakennuksen edessä oleva alue, joka ulottuu Lastenlinikalle saakka, on kaavassa merkitty istutettavaksi tai luonnonmukaisena säilytettäväksi alueenosaksi, jossa on oltava myös puita ja pensaita. Kaupunkikuvallisesti arvokas puusto ja avokalliot on alueella säilytettävä.

Palvelukeskuksen edessä on puukuja, jonka puut ovat historia- ja ilmakuvien perusteella istutettu 1970-luvun tienoilla. Rakennuksen edestä kulkee myös kävely-yhteys Paciuksenkadulta Haartmaninkadulle (vrt. Alue 2, Lääkärintähti).

7.7 Alue 7

Lisärakentamisen selvitysalue 7 käsittää Naistenklinikan ja Stenbäckinkadun välisen alueen.

Alue on nykyisessä kaavassa merkitty istutettavaksi tai luonnonmukaisena säilytettäväksi alueenosaksi, jossa on oltava myös puita ja pensaita. Kaupunkikuvallisesti arvokas puusto ja avokalliot on alueella säilytettävä.

Naistenklinikan eteläpuolella on luonnonkivi-muurein terassoitu alue. Terrassien eteläpuoli oli alkujaan varattu klinikan professorien rakennuksen hyötypuutarhalle. Hyötypuutarhan tilalla on nykyisin puisto.

8. YHTEENVETO

Meilahden sairaala-alue on mielenkiintoinen kokoelma eri aikakausien sairaalarakennuksia paviljonkirakennuksista erityyppisiin blokkisairaaloihin. Ne edustavat kunkin aikakauden uusia sairaalasuunnittelua, vaikka kaikki pitkälkin viedyt suurisuuntaiset suunnitelmat, kuten Meilahden suursairaalsuunnitelma, eivät ole aina rahoituksen riittämättömyyden vuoksi toteutuneet.

Kaavatarkastelun näkökulmasta alue on hyvin hajanainen, johtuen sen pitkällä aikajänteellä tapahtuneesta rakentumisesta. Kaavatarkastelu kertoo sairaalarakennusten kehityksen huimasta tahdistista ja ennakoivan suunnittelun vaikeudesta: Alueelle on tehty lukuisia kaava-suunnitelmia nimekkäiden arkkitehtien toimesta. Kuitenkin yksittäisten sairaalarakennusten suunnittelu on aina jouduttu ratkaisemaan juuri ennen kuin rakennuksen rakentaminen tulee ajankohtaiseksi, jolloin on useimmiten päädytty aiemmasta aluesuunnitelmasta hyvin paljonkin poikkeavaan ratkaisuun.

Alueen lisärakentamisen haasteena on nykyvaatimuksien mukaisen sairaalarakennuksen

sovittaminen 1910- ja 1930–60-luvuilla rakennettujen kapearunkoisten sairaalarakennusten lomaan. Myös sairaala-alueen, ja sen ulkopuolella olevien, rakennushistoriallisesti merkittävien rakennusten suojavyöhykkeinä toimivien riittävien puistoalueiden jättäminen on tärkeää rakennushistoriallisten ja kaupunkikuvallisten arvojen säilyttämiseksi.

Tähän mennessä alueelta ei ole jouduttu purkamaan uusien rakennusten tieltä kuin kaksi rakennusta: Ukkokoti ja Silmä-korvasairaalan vieressä ollut luentosalirakennus. Vapaa tonttiala alkaa kuitenkin käydä vähiin ja lähitulevaisuuden mittavat tilatarpeet eivät ole enää sovittavissa vapaille rakennuspaikoille.

Joistain alueen arvoista joudutaan lisärakentamisen myötä tinkimään. Suoja- ja puistoalueet pienenevät ja joitain rakennuksia tai niiden osia joudutaan purkamaan. Toisaalta lisärakentaminen voi tuoda sairaala-alueelle uuden 2010-luvun kerrostuman, joka harkitusti sijoittamalla voi kohottaa nykyisen rakennuskannan kaupunkikuvallisia arvoja.

9. KÄYTETYT LÄHTEET

9.1 Arkistolähteitä

Helsingin kaupungin rakennusvalvonnan arkisto

Helsingin kaupunginmuseon arkisto
Kansallisarkisto (KA)

RakH II piirustuskokoelmat

Komiteanmietinnöt

Naistenklinikan arkisto (NKL)

Asiakirja-aineisto

Valokuva-arkisto

9.2 Kirjallisuuslähteitä

Haila Sirpa, Tammisaaren kasarmialue: Venäläistä 1910-luvun kasarmiarkkitehtuuria ajattelutapojen ja arkkitehtuurin traditioiden valossa, Helsingin yliopisto, Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, Helsinki 1995.

Henttonen Maarit, Kansakunnan parhaaksi : suomalaiset naisten- ja lastensairaalat 1920-1940-luvulla arkkitehtonisena, lääketieteellisenä ja yhteiskunnallisena suunnittelu-

kohteena. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2009 (Porvoo : WS Bookwell)

Joutsivuo Timo, Laakso Mikko, Sairaanhoidon ytimessä, HYKS 50 vuotta. Helsinki 2008.

Paatela Mikael, Sairaalarakennuksen kehitys, Arkkitehtitoimisto Paatela-Paatela & Co Oy, Espoo 2003.

Salkinoja-Salonen, Mirja: Mikrobiologian perusteita. Soveltavan kemian ja mikrobiologian laitos 2002.

9.3 Artikkelit, lehdet, muistiot

Arkkitehti-lehti nro 1/1933

Arkkitehti-lehti nro 10/1934

Arkkitehti-lehti 1938, s.161-168

Finska Läkarsällskapet Handlingar, januari-februarihäftet, 1920.

Kehykset 7/1998

Mattila Helena, Meilahden sairaala-alue, rakennushistoria, muistio, Helsingin kaupunginmuseo 15.9.1997

Pakkala Kaija, Meilahden ensimmäiset, artikkeli Helsingin lääkärilehdessä 9/1989

Sairaala 1/1995

Urpo Simula, Aino Nikupaavo, Meilahden sairaalasuunnittelun vaiheita. Helsingin Lääkäri-lehti. Helsingin Lääkäriyhdistys 1964.

Ympäristöministeriön muistio 23.12.2009.

9.4 Sähköiset lähteet

<http://www.hus.fi/> >Hyks 50 vuotta

10. PERUSTIEDOT ALUEEN RAKENNUKSISTA

MEILAHDEN SAIRAALA-ALUEEN RAKENNUKSET

Tontin ulkopuolella olevat tai puretut rakennukset *harmaalla kursivoidulla tekstillä.*

Nro	Valmis- tunut	nykyinen nimi ja käyttötarkoitus	aiemmat käyttötarkoitukset	suunnittelija	myöhemmät muutokset	suojelutilanne	arvot, säilyneisyys, ym.
-	1912	<i>Purettu 1960- luvulla Meilahden sairaalan tieltä</i>	<i>Villa Fridhäll, Ukkokoti, Punaisen Ristin Sairaala</i>				
7	1917	Palvelukeskus	Suunniteltiin alueen talousrakennukseksi, rakennukseen sijoitettiin kuitenkin vesikauhupotilaita, sotilaita, SPR:n varastoja ja upseerihuoneisto. Yläkerrassa toimi Helsingin sairaanhoitajakouluun valmistava koulu ja oppilaskoti vuodesta 1922. Talousrakennus (keskuskeittiö, pesula, keittiöhenkilökunnan asunnot) 1934-1965. Työterveysasema, toimisto-, oleskelu- ja teknilliset tilat 1965->	Magnus Schjerfbeck	1969 uusi hissi, HYKS Teknillinen osasto. 1972 Peruskorjaus HYKS/ Seppo Leivo	RKY, kaavassa SR1. Kantakaupungin raksu inventoinnissa suojeluluokka 1 (RHY)	Julkisivut säilyneet lähes alkuperäisessä asussaan. Ensimmäinen keskussairaala- alueen rakennuksista yhdessä ent. lämpökeskuksen kanssa. Tyypillinen rationaalista suuntausta edustava kohde. Harvinaisuus ja sosiaalihistoria.

8	1917	Kiinteistöhuolto	Voimalat, ambulanssitalli	Magnus Schjerfbeck	1962 muutos autotalliksi, Arkkitehtitoimisto Eva & Jaakko Paatela. 1979 peruskorjaus, Arkkitehtitoimisto Kaija & Veli Paatela	RKY, kaavassa SR1. Kantakaupungin raksu inventoinnissa suojeluluokka 1 (RHY)	Paikallisen sosiaalhistorian vuoksi merkittävä. Osa rakennuksen pyörökaarista ikkunoista on säilynyt, kattorakenteet ovat todennäköisesti alkuperäiset. 50 metriä korkea savupiippu on purettu.
9	1934	Naistenklinikka Naistentautien ja synnytysten sairaala.	Synnytykset ja naistentautien klinikka	Jussi Paatela	1962, B-osan ullakkokerroksen terassin rakentaminen huonetiloiksi, Eva ja Jaakko Paatela. L-osan rakentaminen vuonna 1975, B-osan porrastornin laajennus, Veli Paatela. Osastojen peruskorjaukset ja uudelleenjärjestelyt sekä ikkunoiden uusinnat vuosina 1978-2009, Veli ja Jaakko Paatela myöh. Paatela - Paatela & Co. Pienemmät muutokset suunniteltu HYKS:n Teknillisessä osastossa. Uusimmat muutokset 2000-luvun lopussa suunnitelleet AW2-Arkkitehdit ja Arkkitehtiryhmä Reino Koivula Oy. L-osan muutostyöt käynnissä, Virta Palaste Leinonen Arkkitehdit Oy.	RKY, kaavassa SR2. Kantakaupungin raksu inventoinnissa suojeluluokka 1 (RHY)	Edustava esimerkki funktionaalisesta laitosarkkitehtuurista. Valtakunnallisesti merkittävä kohde. Julkisivujen hahmo ja aukotus hyvin säilynyt. Sisätiloissa säilynyt alkuperäisiä rakennusosia ja porraskäytäviä. RHS tehty 2011.
	1940	Metropolia, Sairaanhoidon opisto	Sairaanhoitajatarkoulu	Uno Ullberg		RKY, SR1	

23	1946	Lastenkliniikka Lastentautien sairaala	Lastentautien sairaala	Uno Ullberg	1961-62, muutoksia C- D- ja E-siivissä, Jonas Cedercreeutz & Helge Railo. 1976 Teho-osasto D-siipeen, Helge Railo. 1978-1982 A-siiven peruskorjaus, Helge Railo. 1984 lisärakennus D- ja E-siipien väliin, Railo & Leinus. 2010 leikkaussalilaajennukset A-D siipien väleihin AW2-arkkitehdit Oy.	RKY, kaavassa SR1. Kantakaupungin raku inventoinnissa suojeluluokka 1 (RHY)	Tyypillinen funktionalismin laitoskohde, jossa erityispiirteenä rakennusosien vapaa suuntaaminen ja terassirakentaminen. Paviljonki- ja blokkisairaalarajestelmän yhdistelmä.
24	1948	Lastenlinnan sairaala	Lastenlinnan sairaala	Elsi Borg, Otto Flodin, Olavi Sorta		RKY, SR1, DOCOMOMO	
19	1949	Tukholmankatu 8 F, Psykiatrian poliklinikat	Hoitajattarien asuntola, huumevieroitusyksikkö	Jussi Paatela	1973-75 muutoksia 1. kerroksessa, HYKS Teknillinen osasto. 1985, Päihin uudet poistumistieportaat parvekkeiden tilalle, muutos psykiatrian poliklinikaksi, Scanark. 1989 Tilamuutoksia ja yläikkunoita 6. kerrokseen, Hyks. 1993 Apuvälineyksikön tilat ja tilamuutoksia Reijo Kekäläinen Oy Arkkitehtitoimisto ja HYKS.	RKY, kaavassa SR2. Kantakaupungin raku inventoinnissa suojeluluokka 1 (RHY)	Tyypillinen 1940-luvun asuntoarkkitehtuurin edustaja. Paikallisesti merkittävä kohde. Pääpiirteiltään ulkoasu säilynyt lukuunottamatta päihin rakennettuja poistumistieportaita ja uusittuja ikkunoita. Lukuisia muutoksia sisätiloissa, kaksi porrashuonetta säilynyt, keskikäytävät pääosin alkuperäisillä paikoilla. Liittyvä osana sairaala-alueita ympäröivään 1930-40-lukujen vaihteen asuinkortteleihin.
10 ja 11	1951	Silmä- korvasairaala	Silmä- ja korvaklinikka (rakentaminen alkoi jo 1941, keskeytyi sodan vuoksi)	Jussi Paatela	Vuosina 1978-1983 korvaklinikan lisärakennus etelään ja uudet hissit, Arkkitehtitoimisto Veli & Jaakko Paatela. 1987-1989 Silmäklinikan lisärakennus Haartmaninkadulle, Arkkitehtitoimisto Veli ja Mikael Paatela (Veli ja Arno Paatela).	RKY, kaavassa SR2. Kantakaupungin raku inventoinnissa suojeluluokka 1 (RHY)	Funktionalistiseen tyyliin rakennettu sairaalarakennus. Paikallisesti merkittävä kohde. Lisärakennuksissa ei ole erityisiä rakennussuojeluarvoja.

22A	1954	Biomedicum Helsinki 2	Potilaskoti	Veli Paatela		RKY, SR2	
22B	1956	Biomedicum Helsinki 2	Asuntola Eevala	Veli Paatela		RKY, SR2	
22C	1958	Biomedicum Helsinki 2	Psykiatrian poliklinikka	Veli Paatela		RKY, SR2	
20	1960	Voimakeskus	Lämpökeskus	Veli ja Jaakko Paatela		ei suojelustatusta	
2	1962	Syöpätautien klinikka	Sädehoitoklinikka	Erkki Helamaa, Veijo Martikainen	Vuosina 1972 tilamuutoksia 0-kerroksessa, Arkkitehtitoimisto Kirsti ja Erkki Helamaa. 1980-luvulla ja vuonna 1990 lukuisia tilamuutoksia Hyksin omat suunnittelijat. 1995 Linac 1 Arket, 1996-1998 ikkunoiden uusimiset Arket ja Arkkitehtitoimisto Tapani Lavonen. 2000 Linac 7, Arket Oy. 2010 Syöpäklinikan väistötilat, Virta Palaste Leinonen Arkkitehdit.	RKY, ei suojelustatusta nykyisessä kaavassa.	Arkkitehtuuri liittyy nauhaikkunoinen ja rakennusmassojen rytmityksineen viereiseen Meilahden sairaalaan. Arkkitehtuurikilpailun voitto. Ulkotilojen osalta ikkunamuutoksia ja parhaillaan matalan osan päälle rakennettavaa laajennusta lukuunottamatta alkuperäisessä asussa. Sisätiloissa paljon muutoksia, esim aula- ja päivähuonetilat muutettu. Luentosalitila on alkuperäisellä paikallaan.

1	1965	Meilahden sairaala	Meilahden sairaala	Reino Koivula, Jaakko Paatela	1961-64 ja 1975 vähäisiä tilamuutoksia HYKS Teknillinen osasto. 1980-84, Ikkuna- ja ulkoseinärakenteen korjaus ja poistoilmakonehuone laboratoriosiiven katolle, Arkkitehtitoimisto Eva ja Jaakko Paatela. 1981-1995 Lukuisia tilojen uudelleenjärjestelyitä kaikissa siivissä, pääosin HYKS Tekninen osasto, myös Scanark Oy, Arkkitehtitoimisto Kari Unelius Oy, Arkkitehtitoimisto Havaste & Tamminen Ky ja Reijo Kekäläinen Oy arkkitehtitoimisto. 1988 MR-lisärakennus (magneettikuvaus) Kimmo Karjalainen HYKS, rakennus purettu Kolmiosairaalan tieltä. 1993-94 Julkisivukorjauksia Paatela & Paatela Co. 1996-2000 MR-tilamuutokset ja uudelleenjärjestelyt. Iv-konehuonemuutoksia potilastornin ylimmissä kerroksissa, potilastornin iv-kuilut, potilashissien uusiminen. 2001-05 Toimenpidesiiven peruskorjaukset. 2005 Väistötilat, Arkkitehtiryhmä Reino Koivula Oy. 2011-> Potilastornin peruskorjaus, Arkkitehtitoimisto SARC Oy	RKY. Potilastornin osuus kaavassa SR-2	Blokkijärjestelmän mukainen Meilahden pääsairaalan yli 10 kerroksinen torni on alueen maamerkki. Potilastornin lisäksi pääsairaalaan rakennettiin toimenpide- ja poliklinikkaosasto sekä laboratoriotilat.
---	------	--------------------	--------------------	-------------------------------	--	--	--

5, 6	1965	Hallintokeskus, kirjaamo, materiaalikeskus	Talouskeskus, uusi talousrakennus	Jaakko Paatela	Tilamuutoksia vuosina 1970, -72 ja -84. Vuonna 1994-95 Pesulatilat muutettu keskusvarastoksi, pesulaosan katon korotus, keittiön ilmanvaihtotyöt Arkkitehtitoimisto Olli Vikkula Oy. 1999 Peruskorjaus, vaihe 1, hallinto-osan ylimmän kerroksen työt ja iv-kerroksen rakentaminen hallinto-osan päälle, Arkkitehtitoimisto Paatela-Paatela Co. 2003-05 Keittiön peruskorjaus, Arkkitehtitoimisto Virkkunan & Co.	RKY, ei suojelustatusta nykyisessä kaavassa.	Stenbäckinkadun puolella vertikaalinen nauhaikkunaiihe. Matalat, kuparipelliillä päällystetyt ravintolatilat antavat vaikutelman lastenklinikan puoleisten ulkotilojen jatkumosta sisätiloihin. Sekä matalan, että korkean osan päälle on rakennettu ilmanvaihtoon liittyvät lisäkerrokset. Pesulatilin Stenbäckinkadun puoleiseen korkeaan tilaan on rakennettu välipohja, kun käyttötarkoitus on muutettu.
-	1968	<i>Purettu Haartmanin sairaalan tieltä vuonna 2008</i>	<i>Luentosalirakennus</i>	<i>Veli Paatela</i>			<i>Dokumentoitu valokuvaamalla ennen purkua.</i>
13	1990	Turvakeskus	Turvallisuuspaviljonki	Rajamäki & Co Oy		RKY	
14	1998	Terveystieteiden keskuskirjasto	Terveystieteiden keskuskirjasto	Olli-Pekka Jokela		RKY	
21	2001	<i>Biomedicum Helsinki 1</i>	<i>Biomedicum Helsinki 1</i>	<i>Timo Vormala, Matti Lummaa ja Erkki Karonen</i>		<i>RKY</i>	
22	2008	<i>Biomedicum Helsinki 2</i>	<i>Biomedicum Helsinki 2</i>	<i>Gullichsen Vormala Arkkitehdit</i>		<i>RKY</i>	

12	2009	Haartmanin sairaala	Haartmanin sairaala	Virta Palaste Leinonen Arkkitehdit Oy		RKY	
3	2010	Kolmiosairaala	Kolmiosairaala	Sweco Paatela Architects Oy		RKY	

LUONNOS 25.9.2012

SANNA IHATSU
VIRTA-PALASTE-LEINONEN ARKKITEHDIT OY